Ч. 180 (15.001). Львів, середа 17. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

## Між СССР та Японією таки дійде до війни.

Паризький щоденник „Л'Епок" помістив цікаву розмову свого кореспондента з японським амбасадором Суґімурою в Парижі про міжнародне положення.

На вступі виявив амбасадор песимізм щодо майбутніх совітсько - японських взаємин, бо ці взаємини сперті на дуже непевних основах. Хоч Японія не хоче війни, але слід зазначити, що в Кореї і Манджурії є найкращі японські відділи, готові кожної хвилини відбити наступ большевиків.

Далі амб. Суґімура звернув увагу на комуністичну пропаґанду, яку Японія рішена поборювати і тим слід пояснювати протикомуністичний пакт. Совіти нагромадили біля брам Японії величезний воєнний матеріял. Це дуже непокоїть японську публичну опінію. Величезне число совітських літаків, нагромаджених у Владивостоці, готове кожної хвилини до наступу на японські міста і села. 100 підводних совітських човнів загрожує японським комунікаційним шляхам.

На питання, чи Японія мала б якийсь інтерес у конфлікті зі Совітами, амбасадор сказав: „Так, знищення военної бази у Владивостоці".

Щодо взаємин з Францією, заявив Суґімура, що вони не найкращі. „Знаємо, що франсуцько - совітський пакт не охоплює Далекого Сходу, але хто-ж міг би перешкодити, щоб тепер до Владивостоку помандрував французький воєнний матеріял. Таксамо докладно звертали ми увагу на французьку поміч для СССР, як колись на німецьку.

До французької помочі для Китаю амбасадор не привязує більшого значіння, бо вияснення французького міністерства закордонних справ про спинення висилки воєнного матеріялу до Китаю вважає правдивим.

## Виміна політичних вязнів і полонених в Еспанії.

Міністерство закордонних справ у Льондоні оголосило такий комунікат:

Оба еспанські уряди згодилися за посередництвом англійського уряду, щоб під наглядом комісії трьох, вибраної англійським урядом, переведено взаїмну виміну політичних вязнів і воєнних полонених. На чолі цієї комісії стоїть англійський фельдмаршал сер Филип Четкур, членами комісії б. ґенеральний консуль у Відні Дік і полк. Гай. Комісія радитиме в Тулюзі і вдержуватиме звязок з обома урядами при допомозі звязкових старшин. Виміна обійме всіх вязнів і полонених. Праця комісії матиме військовий характер.

### НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ ЗБОМБАРДУВАЛИ ВАЛЕНСІЮ Й АЛІКАНТЕ.

Пять літаків типу „Савоя" вилетіло зі своєї бази на Майорці і скинули понад 100 бомб на Валенсію та Аліканте. Бомби ушкодили три англійські кораблі: „Фредадор", „Гілферн" і „Нова Юлія". На кораблі „Фреледор" відломок бомби зранив важко британського обсерватора комітету неінтервенції та кількох членів залоги. На кораблі „Гілферн" згинув англійський телеграфіст Емері.

### ДАЛЬШИЙ НАТИСК НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Головна кватира національних військ оголосила такий комунікат:

На фронті ріки Ебро національні війська взяли до неволі в останніх двох днях понад 1.000 полонених. Протинаступи червоних на відтинку Сеґре відбито з великими втратами. На фронті Естрамадури очищено остаточно горби Манцано і Кандерґа. Деякі відділи неприятеля, що ставили завзятий опір, винищено до ноги. Здобуто м. Зара Капіля і три сусідні горби. На цьому відтинку попало до неволі 800 полонених. На полі битви червоні залишили 300 вбитих. Зістрілено бомбовик і мисливський літак червоних.

Ескадри ґен. Франка бомбардували порти Барсельони, Тараґони й Аліканте.

## Візита шефа французького летунства в Берліні.

До Берліна приїхав у вівторок 16. ц. м. з офіційною візитою шеф французького летунства ґен. Віємен. „Німецький нарід — стверджує „Берлінер Цайтунґ" — витає старого фронтового вояка, колишнього лицарського противника. Ми переконані, що візита є одним зі зусиль до взаємного зближення обох народів".

Візита ґен. Віємена викликала теж живе зацікавлення публичної опінії і політичних кол Франції. „Парі Соар" стверджує, що хоч офіційні чинники кажуть, що візита ґен. Віємена має куртуазійний характер, то без сумніву розмови ґен. Віємена перейдуть поза рямці технічних летунських розмов тимбільше, що програму побуту ґен. Віємена і марш. Бальбо особисто опрацював марш. Ґерінґ. У хвилині коли німецькі маневри — пише „Парі Соар" — викликують тривогу, побут ґен. Віємена в Берліні свідчить, що Франція зберігає холодну кров і приймає з довірям вияснення німецького уряду щодо характеру німецької військової підготови.

## Репресії за заяву чеських старшин.

Німецький щоденник „Цайт ам Монтаґ" повідомляє, що відповідального редактора органу чеських старшин „Дустойніцке Лісте" притягнула влада до карної відповідальности за оголошення заяви чеських старшин, що викликала за кордоном неприхильне враження. Щодо ще не подає чи до карної відповідальности притягне влада теж відповідального редактора щоденника „Заін" і відомого промисловця Басюка, на статтю якого покликувалася заява чеських старшин.

Паризький „Ентрансіжан" пише, що своєю заявою чеські старшини хотіли недопустити до уступок у користь судетських німців і довести до димісії уряду прем. Годжі, щоб у новому кабінеті здобули вирішний голос військові кола. „Ентрансіжан" радить чеським старшинам призадуматись над положенням Ч.С.Р. і поступати згідно з чеськими національними інтересами. Як би тепер — запевняє „Ентрансіжан" — дійшло до кризи чеського кабінету, то така криза була б однозначна з загальним конфліктом.

—

## ДЕМАҐОҐІЯ замість політики.

**Львів, 16. серпня 1938.**

Вчора, в понеділок 15-го серпня, у цілій Польщі йшли маніфестації з приводу 18-их роковин перемоги над московськими большевиками у битві під Варшавою, перемоги, що прийняла у поляків відому назву „чуда над Вислою". У нинішньому польському партійно-політичному та ідеольоґічному розпорошенні нема такого державного чи національного свята, в якому всі польські табори йшлиб разом. Навпаки: всі ґрупи признають і дану дату також „своєю", вартною відсвяткувати її і собі, то з правила використовують її для своїх вузьких і менших, інколи дуже вузеньких і дуже маленьких цілей.

Так було і цим разом. Окремо роковини „чуда над Вислою" святкував ОЗОН, який виступив немов у ролі експонента уряду й офіціяльних чинників на місцях. В академіях ОЗОН-у брали участь представники влади та війська, провідники ОЗОН-у находились теж поруч із представниками влади, які приймали дефіляду військових та піввійськових формацій і ріжних проурядових суспільних орґанізацій. Свято тої частини польського громадянства мало характер маніфестації на честь війська та на честь памяти Й. Пілсудського, головного автора надвислянської перемоги. Окремо виступило Стронніцтво Людове. Його маніфестації були не тільки вияном культу для селян-вояків, які полягли в обороні загроженої батьківщини, але й мали вже виразну закраску демонстрації проти теперішнього уряду й режиму; не дурно в цілому ряді повітів старости заборонили були їх та свою заборону тільки в останній хвилині відкликали на виразний приказ варшавського центру, який перед самоуправними виборами та розмірно недалекими виборами до нового сойму і виборами президента виявляє супроти людовців радше примирні ніж войовничі тенденції. Людовці складали на своїх зборах присяґу, що польські хлопи завжди готові пролити кров за рідний край, але одночасно додавали присяґу вірности для свого вожда — Вінкентія Вітоса, який даремне чекає на чужині на амнестію. Третьою ґрупою, яка маніфестувала, було Стронніцтво Народове, себто ендеки. Їхню участь у святі роковин перемоги над Росією можна пояснити хіба тільки тим, що вони не могли допустити, щоб їх не було, щоб їх неприсутність надто кидалась в очі, бо „неприсутні ніколи не мають рації". Маніфестації ендеків обмежились теж лише до пропаґанди своїх партійницьких гасел: ендеки просто використали нагоду, щоб з приводу історичних роковин ще один зайвий раз прописуватись своєю привичною та нотірийною відомою демаґоґією. Бо як інакше назвати виступ, який з нагоди роковин військової перемоги над московським большевизмом в найбільш лайливий та непристойний спосіб атакує — українців та жидів?

Для польської ендеції вчорашні роковини були тільки відбивною для їх старої місії: ширити ненависть і заїлість до всіх, хто у Польщі неполяк. Яку іншу причину мали вони, коли рішались брати активну участь у вчорашньому польському святі? Можна зрозуміти ввесь табор Пілсудського, для якого ті роковини дорогі: адже той 1920-тий рік був дійсно роком нерозривно звязаним з іменем Пілсудського, похід на Київ зродився з його політичної концепції, з його плянів будувати будуччину молодої держави на тій найбільшій ґарантії безпеки, яку давалоб розбиття єдиної неподільної Росії, та перемога над червоною Москвою — не вважаючи на всі дискусії військових фахівців — нероздільно звязана з іменем тодішнього начального вожда армії і начальника держави. Правда, більшість того табору продовжує культ імени Йо-

сифа Пілсудського радше тільки формально, бо поклоняється сьогодні політичним віруванням, що мало мають з віруванням Пілсудського спільного: вся мода на націоналізм в ОЗОН-і, лицитація в націоналістичному ексклюзивізмі ріжних достойників ОЗОН-у з іншими польськими націоналістичними групами, — все воно іншим дише духом, ніж Пілсудського відозва: „До українського народу" з травня 1920 року. Не дивує нас теж, що напр. п. майор Домонь, промовляючи на вчорашній академії у Великому Театрі у Львові, не вважав за потрібне (як виходить з газетніх звітів) ані словечком згадати про те, що в поході на Київ та в боях підчас відвороту з великою битвою під Варшавою включно брали участь і союзницькі війська української армії УНР, які дотримали вірности до самого кінця: коли хтось активно бере участь в актуальній протиукраїнській роботі, то деякі історичні згадки бувають немилі. Але це вже тільки так собі, мимоходом...

Можна теж зрозуміти участь у вчорашньому святі роковин чуда над Вислою польських селян та інтелігенції зпід знаку Стронніцтва Людового. Адже у тодішні важкі й переломові для Польщі дні на чолі польського уряду стояв їх чоловік, Вінкенти Вітос, а найчисленнішим елементом тодішньої польської армії було таки польське селянство. І тому добре, слушне й льоїчне право, тієї політичної партії згадати з нагоди отих роковин незлим тихим словом свого лідера та впімнутися за нього. Але просимо відповісти нам на запит: що лучить ідеольогію польських ендеків з ідеольоґією Пілсудського, з ідеєю походу на Київ, з концепцією поділу Росії та всією війною з Росією і перемогою над нею?!

Очевидно, на тодішніх полях боїв впало напевне чимало і членів польської ендеції, як політичної партії, і слушно партія повинна вшанувати їх память. Але політично ввесь 1920 рік, рік польсько-російської війни, був роком ендецької поразки, був ударом в їх політичну ноторійну русофільську орієнтацію, був тим, проти чого вони найпалкіше і тоді виступали і проти чого боряться по нинішній день, атакуючи імя Пілсудського головно саме за його „федералізм", за його протиросійський фанатизм, за його відвагу не рахуватися з волею та настроями ендеції і розпочати війну з Росією. По нинішній день політична думка польської ендеції пройнята не так франкофільством, як саме русофільством, і в Росії, як союзнику бачить найкращого ґаранта польської державности, загроженої — на думку цієї ендеції — тільки від одного зовнішнього ворога — Німеччини — та одного ворога внутрішнього — національних меншин.

Пропагувати політичне русофільство в роковини перемоги над Росією — це таки не личувало. Але пропагувати боротьбу з усіми непольськими народами у Польщі — це коник, завжди готовий вганятися по польській вулиці. І вчора польські ендецькі промовці знову розперезались. На ендецьких вічах у Львові та в менших галицьких містах і містечках греміло від палких слів на тему „зброднічих кновань" українських „вивротовців", аж захлиставалися ендецькі промовці від проповідування правди, що Польща це „паньство народове", в якому треба „знищити" всі „збродніче мнейшосці". Очевидно: треба тільки знищити та виселити на іншу планету всіх неполяків-громадян Польщі, зокрема і вперше чергу треба позбутися компактної кількамільйонової маси українців, а тоді вже напевне Польща стане однородною польською національною державою. Це тільки та одна мала дрібничка, яку саме й пропаґують зробити ті найкращі фахівці від національних справ.

Це брехня, що історія є вчителькою життя. Нікого вона ще не навчила і не навчить. Неправда, що партійно-політичні провідники повинні відріжнювати демаґоґію від політики і схилятись до політики зі шкодою для демаґоґії. Політика — річ трудна і невдячна. Демаґоґія легка, найкращою кваліфікацією бути жрецем в її святині є моцні голосові струни та сильні легені. Демаґоґія завжди ще поплатний інтерес. І не глибінь політична святкує тріюмфи, тільки демаґоґічна плиткість,- найбільший політичний примітивізм. Це ніщо, що наслідки демаґоґії, як системи, завжди в історичній скалі сумні. Хтоб там журився, що буде за кількадесять чи кількасот літ! Демаґоґія добра на нинішній день і вчорашній день був знову повний польської ендецької демаґоґії. Але таких днів є більше, вони взагалі не минаються у нас. І разом складаються на польсько-українську дійсність, затроєну бацилями ендецької демаґоґії, при якій нема місця на політику. **ік.**





# Японія і Совіти.

Японсько-совітська війна висіла на волоску. Правда, прийшли вістки про замирення, але це більш як певно замирення епізодичне. Це не першина на манджурському кордоні, це вже такий своєрідний звичай в Азії.

Не хочу писати тут ні про можливости такого конфлікту у майбутньому, ні про підготову обох сторін, ні про число убитих, ні про те що Лтвінов відповів японському амбасадорові.

Хочу звернути увагу наших читачів на одну річ, яка мабуть теж може мати вплив на хід подій, а саме: на почуття чести.

Виховані на славних військових традиціях, японці, не вважаючи на їхній тендітний вигляд, вроджені вояки. Віддані сліпо свому цісареві, уважають вони за найбільшу честь віддати своє життя для батьківщини. Почавши від звичайного стрільця аж до найвищих генералів, у кожного з них саможертва і посвята — це річ сама собою зрозуміла. Цим і пояснюється, що у японців нема відзначення за хоробрість і за бойові подвиги. Все громадянство відноситься тому з найбільшою пошаною до свого війська.

В японській історії не знайдете одного випадку, де японців перемогли. Досить пригадати події під Порт Артуром, де тисячі так званих „людських гранат" доказали того, чого цілий світ, а принайменше самопевні і чваньковаті москалі не сподівалися. Ще сьогодні імя Чушіма, де гордість царської імперії пішла на дно моря, викликує подив у всіх знавців морської баталії.

Не диво, що ці славні традиції виробили у японців почуття самопевности і гордости.

За останніх трицять літ японці зуміли створити таку модерну армію, фльоту і летунство, що богато держав їх їм завидує. Вони осягнули це невпинною працею. Довгі роки вони з найбільшим завзяттям училися від европейців та американців, щоби діпняти того, що поклали собі за мету, а саме: бути незалежними на кожному полі від чужинців. І так створили вони фльоту, яка нічим не гірша від англійської чи американської і летунство, що сьогодні в Китаю доказує просто чудес. Та не лише на цьому полі перевели вони еманципацію від чужини.

Візьмім наприклад промисл. Хто то міг був подумати ще тому десять літ, що Японія конкурувати ме сьогодні з Англією та Америкою? Хто не знає прегарних шовкових виробів чи японської порцеляни? Хто не бачив тих малих японців, що по всьому світі продають на вулицях всякі дрібнички за безцін?

Хочу згадати ще про одну характеристичну прикмету японців. Привязані до своєї землі, плодовиті більш ніж інші, загартовані у вічній боротьбі зі стихійними нещастями, вони несельно постійно ростуть. Їх батьківщина їм не вистачає і тому мусять шукати прожитку в інших краях, дуже часто в величезними шкодами. Та всюди, де воно не було б, японець не зречеться своєї національної приналежности, навпаки, він гордиться нею.

І власне ця гордість, це почуття національної чести не дозволяє Японії під що [illegible] уступити Совітам. Очі цілого азійського світа звернені на них у цій боротьбі, що вони ведуть проти большевизму. За всяку ціну, не [illegible] чись найбільших зусиль і жертв, вони мусять відкинути цю большевицьку провокацію. Це власне елемент, що рішатиме в цьому майбутньому зударі.

Що-ж до Совітів, то для них це поняття чести не існує. Це буржуйські тонкости, з яких вони давно виросли. У них виробилася [illegible] традиція: чистка. І так буде і цим разом, [illegible] не повезе, підуть їх нинішні „герої" [illegible] і знову писатимуть про фашистівських [illegible] зрадників, запроданців і тому подібне.

**Н. С. С.**

## Великі маневри в Німеччині почались

В понеділок 15. ц. м. почалися великі маневри німецької армії в Їтеборґ під Берліном, на які приїхав канц. Гітлер і марш. Ґерінґ. В Їтеборґ постійно відбувалися маневри німецьких збройних сил, ще за цісаря Вільгельма, зокрема найбільші артилерійські маневри. Тепер в Їтеборґу збудовано велику летунську [illegible]. Терен маневрів в Їтеборґ окружили військові стійки, які недопускали нікого без спеціяльних посвідок, зокрема ніяких цивільних осіб. Проблеми, що їх розглядали підчас маневрів, остані тайною. Крім того маневри відбуваються в усіх прикордонних провінціях. І так на маневри у Сх. Прусії виїхали військові аташе [illegible] держав, які перебувають у Берліні. Найбільше зацікавлення викликують маневри на Шлеську, недалеко кордонів Чехословаччини і Баварії. В найближчому часі відбудуться [illegible] маневри в Надренії, Шлезвіку і Мекленбурзі. В цьогорічних маневрах беруть теж участь резервісти, які боролися підчас світової війни. Тому в усіх більших містах великий рух військових відділів і змоторизованих [illegible]. Німецький уряд рішуче вістки заперечив, будьтоби цьогорічні маневри були пробною мобілізацією.

# Від Буга до Ікви.

(Враження з мандрівки)

(Продовження)

ДОРІЖКА СЕРЕД ЗБІЖЖЯ.

Тимчасом ми не пішли „сошею", бо чорнобрива молодиця, що жала при дорозі пшеницю, порадила нам краще.

— Ей, не мусите йти „сошею". Он у збіжжі доріжина, „мона йти полем, полем і аж під Плашевою вийти на „сош".

— Гаразд, хазяйко! Дякуємо!

Чудова, незрівняна пільна доріжка, що місцями переходить у стежку. В горі небо з неспокійними хмарами, по обох боках праворуч й ліворуч дві стіни спілої пшениці. Більше нікого. Одностайний, визолочений сонцем мур стоїть рівно й відгороджує нас від решти світа. Часами надлине вітер. Сколихне колосистою хвилею, набере повні пригорщі запахів і знов відлетить переганятися з хмарами. Між колосками лишається тільки шепіт і сріблистий сюркіт коників. Можнаб ціле життя йти тією доріжиною, не надокучилаб. Місцями в пшеничній стіні вилім. Це жито стоїть у копах, або жнуть жінці. Смагляві, чорнобриві, з лискучими, допитливими очима. Не можемо перейти поприних мовчки.

— Боже, помагай! Чи далеко ще до Пляшевої?"

Сяйво усмішки в очах.

— Недалеко, ось і церкву вже видко!

Справді: з-поза хвилястих збіж церква! Більше не питаємо. Чуємо приплив зворушення. Женці відводять нас очима й довго ще глядять у нашу сторону.

Приспішуємо кроку й очей не можемо відірвати від чудової зяви. На блакитньому тлі неба пять копул і пять високих хрестів на них. Довкола чорні, гривасті хмари, але сонце має ще силу змагатися з ними, щоб безперервно опромінювати церкву на протилежному боці. Це сильно підносить красу картини, робить її незвичайною.

На полі знову жито в копах. Між копами корови, громадка дітей і дідусь у темно-синій шапці. Дідусь підходить аж до стежки. Як можна не заговорити до нього?

— Доброго здоровля дідусю! Чи зайдемо ще перед дощем на Пляшеву!

Щось теплого й мякого зявляється на дідусевому обличчі й зникає.

— На Козацькі Могилки?

Дідусь мовкне, глибоко зідхає, дивиться кудись у бік. Потім підносить очі й вже рівним голосом питає: „На Пляшеву?" ? розглядаючи хмари, впевняє: „О-ого, зайдете, не буде сьогодні дощу".

Можливо, але не зашкодить поспішати, бо сонце вже за хмарою

ОЖИВАЄ МИНУЛЕ.

До монастиря св. Юрія на Козацьких Могилках можна тільки з одного боку підійти сухою ногою, бо довкола нього болотнисті, млаковаті луки. Хочемо скоротити собі дорогу й без надуми йдемо просто на стежку. Грунт під ногами скоро розмякає, підходить водою. Вкоротці мусимо скидати черевики й іти дальше босоніж. Місцями так грузько, що ноги západаються аж до колін. Мимоволі нагадується історія: „Велике болото захищало козацький табор". І нараз в уяві починають пересуватися картини: десь тут на цих полях гетьман Богдан зо своїми полками, два ворожі табори напроти себе, бій! Десь віроломний хан з дикою татарвою. Крик, іржання коней, мечі, кулі. Нагло зрада: татари втікають. Гетьман здоганяє хана, хоче зупинити й сам попадає в засідку.

Память виразно пригадує призабуті історичні факти, геройські постаті козацьких полковників. Он там десь над Пляшевою хоробрий Джеджалик зо своїм табором впродовж 10 днів відпирав ворожий наступ. А в котрому місці лицарський, очайдушний Богун, цей орел між Богдановими полковниками через трупи й кров, через непрохідні болота перевів козацькі відділи, рятуючи їх від загибелі. Де казав козакам робити греблі з возів, шатер, контушів, сідел і кожухів? Хто не пішов тоді під охороною його гострої шаблі, того кістки залишилися тут до сьогодні....

Ідемо якби уповні якимсь дивним чаром, уява працює інтенсивно, хвилинами аж до затрати почуття дійсности. Над нами низько нависли хмари. Заноситься на дощ. З церковних хрестів зривається стадо галок і летить на захід.

ТАЄМНИЦЯ.

В потоці, що у стіп монастиря, сполокуємо з ніг чорну грязюку й виходимо на горбок. Тут дві церкви. Новіша, мурована й старенька, деревляна. На монастирському подвірі кілька ченців. Один з них з чорною бородою і з чорним, довгим волоссям, що спадає йому аж до рамен, годиться бути нам провідником.

— Пожалуста, заходьте! — З місця зачинає російською мовою.

Відчуваємо розчарування, багато слів не розуміємо.

Нутро церкви нічим незамітне. Як і всі православні церкви, переладована іконами й малюнками святих. Хочемо скоріше побачити якісь ісотиричні памятки, або хоч місце де спочивають козацькі кістки.

Чернець піддобрений нашим датком на церкву, стає ввічливий, балакучий.



ЙОСАФАТ НАЗАР. 5

# Як промовила Греція до української душі.

(Докінчення).

Неодного застановить певно зараз назва книжки: Як і чому „Греція — усміх життя"? І що воно буде та щаслива Греція? І земля і природа і підсоння і люди, теперішні й давні, все те Греція, але чи все те вираз блаженства такий, як усміх? Землю, підсоння й природу, коли не зважати на деякі вийнятки, можна вважати щасливими, але чи такі досконалі й щасливі люди? Новий грецький нарід, ледви підноситься з довговічної руїни, як читаємо в передостаннім розділі книжки, і далеко йому ще до того стану, в якому знаходяться європейські народи. І до щастя? Де-де?!

А давні греки? Коли тямимо їх історію, то правда, були в них люди з високовартними прикметами душі, такими як геройство, лицарськість, патріотизм, високодумність; але скільки більше прикладів на приземні гони й руїнницькі інстинкти, як завидість, міжплемінна ненависть, доносництво, навіть зрада. Їх політичне і суспільне життя то тверда боротьба за форму цього життя й за місце між сусідами, нарешті програна боротьба. То ж, коли слухати історії, тієї, що бере на увагу політичне й суспільне життя, може ще дещо зі щоденного, родинного та особневого, то Греція, тоб-то люди й їх доля — ніякий усміх; старосвітські греки такі самі бідолахи, як і теперішні, хіба, що в теперішніх немає таких проявів моральної безвартности: то не про ту Грецію з історії каже заголовок. Та замість морочити собі голову догадами спитаймося ліпше книжки: пригадаймо собі з неї, чого їздив автор у ту мандрівку, з ким хотів зустрічатися, з ким говорив, що чарує його, захоплює й настроює душу на могутні звуки, тоді і знатимемо, що це та Греція, що зявляється йому як „джерело життєдайної сили, як невмируща весна людства і вічної краси" і як край, „де зацвіла вперше весна людського духа", і „де пережило людство свою весну"; і „той щасливий нарід", що полишав у Дельфах памятки своєї мудрости у висказах про основи й методи морального життя; той грецький світ, що здійснював красу життя у трьох її первнях, що стали прикметами грецької душі, в мірі, рівновазі й гармонії; то те покоління велитнів, що в своїй радісній духовій творчости підносилось понад сіру буденщину й наближувалось до божества та створило величну культуру, що навіть її мертві свідки — памятки, такі плодотворчі для душевного життя далеких-далеких нащадків. Та щаслива грецька стихія, що на неї складаються земля, підсоння, природа і люди зі своїми душевними функціями, це й є та „Греція", що нею всміхнулось життя до світа; а вона сама всміхнулась до автора такими сильними і гарними переживаннями, що він зібрав їх у книжці: ось як промовила Греція до української душі.

Є в ній теж ілюстрації. Це світлини краєвидів, панорам і видів будівель та розвалин. Вони у звязку з текстом і прикрашують книжку, богату і цікаву змістом, що переданий природною і щирою мовою, — прозорим стилем. Вона не належить до „легких", бо має богато наукового матеріялу, через-те треба читати її уважно; читання вимагає думання і саме тим книжка варт того, щоб читати її не один раз.

Автор знаний у нас мандрівник, а мандрує по світі не тому, що вичерпав уже у своєму краї всі можливости осолоджувати собі гірке життя й хоче зажити ще й тими насолодами, що дає зміна обставин. Якби було так, то любив би їздити тільки до тих країв і в ті місця, куди їздять звичайно із чванства, де є вигода, розвага, приємність для змислів. Ні, він нелюблює модних осередків, великих міст, бо там масковані люди й не легко добачити правду поза їх складним буттям, а шукає закутин, де живуть прості люди зі щирою душею і відкритим серцем. Він заїздить неохоче до готелів з ґальонованою обслугою, блискучими обставами й усякою вигодою, а воліє зайти до простої людської оселі, бо тут привітніше наївній душі; від теоретиків і фахівців він утікає до природи, до пастухів, до соснового гаю, на гори, на самоту, бо душевні переживання вартніші для нього, ніж збирання матеріялів для теоретичного знання. Встає, скоро день, коли сплять іще товариші, іде дивитись на краєвид, зустрічати схід сонця, радуватись прозорим повітрям, синім небом і морем, пахом квітів і сосниии, слухати раннього шептання листя й пташиного щебетання, пережити чудовий ранок під грецьким небом. А при огляданні тієї роскішної чужини линє думкою до рідного краю, тоді стають йому перед його очима рідні гори, полонини — пастух зі своєю чередою й село з тихими вербами, хати зі своєю нуждою. — Гребенів, певне Ворохта зі своїм Перехресним, хоч він і не згадує про неї. А найдивніше вже хіба нам, звичайним людям те, що з тієї Греції, з якої такі дорогі йому спомини, він не взяв ніякої речі на памятку: кільки буде нас таких, що не взялиб хоч дрібничок, яких для себе і для своїх? Зате привіз щось краще й дорожче: виплекану тканину думок. І зладив із них книжку й подарував нам, гостинця з Греції.

М. Посацький створив собі власну фільософію життя, що стала йому дороговказом, як здійснювати красу в житті. Вислідом його труду у службі тієї Божої ідеї є ця книжка: чи цим здобутком задоволиться автор? Мабуть ні, бо одне з його домагань не вдоволятись пережитим, але старатись за прийдешнє й змагатись за нову форму життя: творці „грецького стилю", сказали йому, що шукати нової форми — завдання нашого життя. Нехай же він шукає, а як знайде, то може поділиться знайденим із нами, а ми приймемо його новий твір з таким удовіллям, як прийняли оцей.

P. S. Були досі, наскільки знаю, тільки два голоси про цю книжку: загальна оцінка М. Рудницького в „Ділі" і коротенька рецензія в „Пшегльонді клясичнім" з 1938 р. ч. 3.

— Вот, здєсь, смотріте, ікона Казанской Богоматері, которая сама эднавляеться.

З нас не дуже уважні слухачі й чернець ще раз хоче зацікавити нас чудесною іконою.

— Ніхто її не перемальовував, сама від себе відновляється. А тут мощі св. Юрія, тут мощі св. Варвари, тут ікона такого то святого, тут такого", і т. д. і т. д.

Багато ще дечого говорить нам інформатор, але ні словечком про те, на що чекаємо від самого початку. Вкінці, вичерпавши все, що мав сказати, завів нас до підземелля. Радісним неспокоєм стискаються нам серця. Може вже врешті чернець опам'ятається й перестане нас тримати в напрузі. Святочно скупчені сходимо наділ. Стиснене, льохове повітря вдаряє нам в обличчя. Церква подібна у своєму уладженні до горішньої, тільки убогіша. А чернець знов своє: Тут така чудесна ікона, тут така, тут такий святий, тут мощі". Крапка.

Чернець скінчив і з легка подзвонюючи ключами, готовий до відходу.

— А де спочивають козацькі кістки? — вривається врешті наша терпеливість. Чернець здригається, як від несподіваного удару, затріпує руками й ховає голову в комір своєї ряси.

— Не слишал, не свідомий, не відаю.

Ми зовсім остовпіли від зливування. Як то не чув? Чи-ж це може бути?

Чернець ще глибше втягає голову в рамена й робить рух, якби хотів заткати вуха. В очах не то переляк, не то тупа впертість, а потім хитрий блиск.

— Вот, панімаете, це хтось вас мильно поінформував, тут нічого нема, можливо, що колись було, але тепер нічого нема, нічого!

Нам стає вже досадно. До чого властиво ця дивна й незрозуміла гра? З чого тут робити таємницю?

— Може о. ігумен міг би дати нам якісь інформації у цій справі?

Чернець набирає вже певности.

— О. ігумен тоже нічого не знає й не скаже. Ані я, ані о. ігумен, ані ніхто інший нічого вам не скаже, ні! — підтверджує рішуче й виходить горі сходами.

На дворі, щасливий, що може чимось інакшим заняти нашу увагу, поспішно заговорює:

— А тепер вам покажу вашу уніятську церкву. Да, зовсім схожа з уніятською церквою.

Справді, має рацію. Зараз трохи нижче стоїть прекрасна старенька трибанна церковця, загально знана під назвою церкви Б. Хмельницького, що так живо нагадує нам наші старі галицькі церкви. Внутрі та сама привітливість, та гармонійність у лініях склепінь, та сама погідність у виконанні іконостасу. Ця церква побудована 2 роки перед боєм під Берестечком і кажуть, що Хмельницький зі своїми старшинами молився в ній перед боєм. Первісно стояла вона в поблизькому селі Острові над річкою Пляшевою там, де тепер камінний хрест на приходському городі. На Козацькі Могили перевесли її кілька літ перед світовою війною.

Вигляд церкви поправляє відразу наш настрій. Тут віднискуємо рівновагу, як від доторку доброї долоні. Чернець здебільша мовчить і не дає вже ніяких пояснень. За хвилину просить вибачення і скоренько відходить правити вечірню. Дякуємо йому за труд і запитуємо, чи не можнаб ще говорити з о. ігуменом. Не хочеться з нічим відходити й щось немов прикоє нас до цього місця. Сідаємо на лавочці під деревами й чекаємо. Напроти нас церква св. Юрія з великим малюнком Розпяття на головній стіні, по лівій руці церковця Хмельницького. Минає пять хвилин, ніхто не виходить, минає других пять хвилин, знов нікого нема, врешті проходить чверть години й ми залишаємо думку про те, щоб ще з кимсь тут говорити.

По подвірі ходить обслуга й бавляться хлопчики з монастирського сиротинця.



Заманюємо до себе одного з них. Малий Сергійко не лякається нас і розумно відповідає на всі наші запити.

— Козацькі кістки тут поховані — показує на цементову плиту, що перед входом до церкви св. Юрія. Тут замурували ще тамтого року, казали замурувати, щоб люди не оглядали.

Сергійко дуже поважний. Він не має ні батька, ні матері й виховується тут у монастирі. Ходить до школи, що в селі. Дуже любить читати про козаків, турків і татарів.

Сутеніє і зрідка починає накрапати дощ. Треба поспішити, щоб ще перед вечором пошукати нічлігу. Пригортаємо хлопячу голівку Сергія, в якій так багато недитячої поваги і бажаємо йому, щоб колись виріс на дужого, відважного козака. Дорогою сходимо в село. Ще між деревами у вечірньому сумерку залишаємо на невеликім горбку дві церкви. Мимохіть приходить на думку питання: „Яка таємна сила в цьому клаптику землі з горсткою зотлілих людських кісток зперед трьох сотень літ, коли тільки зусиль іде на те, щоб навіть спомин розвіяти в людській душі?!"

З. Савич.

(Докінчення буде).



Л. І. 2

# Чому Наполеон оминув Україну?

(Продовження)

Зупинившись досить широко на літературній якости праці Борщака, автор завдає собі питання: яке було становище України в кінці 18-го віку? Оповівши ситуацію Правобережжя, Лівобережжя, та Степової України, Мартель переходить до докладної та ядерної аналізи змісту „Наполеон і Україна", З питомим йому хистом справжнього історика Мартель підкреслює на довгих сторінках найсутніші менти української, так мовити, політики Наполеона. Властивий французькому вченому блискучий стиль робить як завжди лектуру його статті справжньою насолодою.

Варт переказати кінцеві завваги Мартеля: „Ми згідні з автором книги, що Наполеон поправді тримався з резервою щодо питання національностей у Росії. По суті то він не перейшов стадії інформації та пропаганди. Коли обстанова змушувала його зважуватися на справжні рішення, як наприклад у справі Польщі, він робив територіяльні зміни з обережністю, яку ті, що були заінтересовані у змінах називали острахом. Можливо, що Наполеон тримав у резерві карти, якими він готовий був грати у відповідний мент. Мусимо всеж ствердити, що він не грав тими картами. Він не підніс повстання кріпаків у Росії, він не покликав до немилосердної боротьби проти росіян всі ці народи — України, Кубані, Грузії, якими його пропаганда займалася з невтомною впертістю"

„Що треба — питає далі Мартель — залишити зі сторінок книжки, яку тут розглядаємо, і в якій часто промовляє справжня любов до нашої країни? З делікатністю, що робить йому честь, Борщак стримався осуджувати політику Наполеона супроти його батьківщини. Він залишив це важке завдання критиці. Але насамперед одна увага. Коли в кінці великої війни, українське питання стояло на черзі дня, деякі особи й далеко зовсім немалі в нас вжили заходів, щоб усунути це питання одним лише словом: „Україна, казали вони, це тільки звичайна німецька інтрига". Правда теж саме казали про Польщу перед російською революцією. В одному, як і у другому випадку, цей упрощений присуд був несправедливий. Якщо Україна колись була „інтригою", то історично і впродовж віків це була насамперед „французька інтрига". Читач уже це зрозумів і нема потреби на цьому зупинятися. Політика Наполеона в Україні не була оригінальна. Вона нічого не принесла нового. Імператор задовольнився тим, що пішов мудро і з методою слідами широкого шляху, який приготовили вже Старий Режім і Революція.

Традиційна політика Франції заснована на принципі рівноваги сил. Тому версальський кабінет боїться сили Росії, що прагне розірвати рівновагу не тільки на сході Европи, але прагне також гегемонії на цілому суходолі.

Що-ж робить французька політика? Вживає союзів і методи диверзій. Україна — знаменитий приклад, що ілюструє політичну реакцію захисту Франції. Чи маємо до діла зі Старим Режимом, чи з Революцією, чи з Наполеоном, — ця політика розвивається льогічно, певно, без огляду на симпатії чи антипатії. Маємо перед собою лінію розумну, раціональну, за методою Декарта: ніяких сантиментів у політиці! Це один з афоризмів Наполеона. Одначе наші політичні діячі чудово розуміли почуття прив'язання і симпатії, які відчували майже одностайно наші інформатори про Україну. Всі французи, що жили не далеко козацької нації, були очаровані відвагою її синів, всі вони відчули чар українського села, чистого, манірного, окрашеного всіми кольорами. Всі вони відчули здорову та міцну радість, що підноситься від плодовитої та розкішної козацької землі. Але ця щира ніжність не мала жадного впливу на прозорі міркування Метода Декарта, складена з розуму та конечности, брала завжди верх над спокусами, хоч прекрасними і могутніми, — почувань.

Щоб здійснити таку інтелігентну [illegible] яких засобів уживала політика Наполеона [illegible] слідниця традиції попередньої дипломатії?

Наполеон хотів бути точно поінформований. Він хотів знати, що робиться на Україні. Для цього він посилав агентів, [illegible] ріялів, інспірував праці, яких ясні та обєктивні висновки він схоплював чудово. Наполеон тримував також агентів, що мали завдання приготовити на місці можливу інтервенцію. [illegible] назвати цю систему системою [illegible] ціях. Події могли викликати [illegible] ацію, яку треба було б негайно [illegible] Може хтось скаже, що це була [illegible] ка? Такий осуд був би надто [illegible] ведливий. Ми скажемо, що ця система [illegible] відповідає динамізмові, що скривається [illegible] цепції у самому понятті великої [illegible]

(Докінчення буде).

# Сторінка без політики.

## Як повстають штучні прикраси?

Вже здавен-давна людина старається наслідувати витвори природи. Також у ділянці штучних каменів удалося довести їх витвір до досконалости. У цьому напрямі людина кермувалася або бажанням краси або просто зиску.

Всім нині відомо, що діямант і бриліянт — це „звичайний" камінний вуголь. Тому хеміки — і врешті навіть не-хеміки — довго роздумували над тим, чи не вдалось би синтетичною дорогою створити такі камені — і показалося, що воно можливе. Мистецтво природи можна підробити так прецизійно, що „штучні" клейноти своєю красою дорівнюють природним. Шафіри, рубіни, перли, аметисти — всі ті малесенькі чудесні камінчики, що приковують наш зір своїм блеском — сьогодні продукуємо незвичайно по мистецьки. Ця продукція тепер вже значно дешевша ніж довготривале, нераз навіть небезпечне для життя пошукування за природними каменями серед скель.

Звичайно називаємо „штучне" каміння до прикрас „склом". Це не випадкова назва, бо справді більшість імітацій дорогого каміння дістаємо зі скла.

Скло є стопом піску (кремяниці) з поташом і крейдою. Коли замість вапна додати до мішанини, що з неї повстає скло, домішку олова, тоді маємо оловяне скло. Таке скло має сильний полиск і через те уживаємо його до виробу дешевших родів штучного каміння до прикрас. Фахово ошліфоване оловяне скло на перший вигляд пригадує діямант. До виробу дорожчого каміння уживаємо скла, в якому кремяницю заступаємо значно дорожчим боровим квасом, що надає склу незвичайний полиск. Скло того роду має теж велике пристосування в оптиці.

Крім оловяного скла головним матеріялом, з якого виробляють синтетичні клейноти, є ще т. зв. пірексове скло, яке має цю прикмету, що воно не товчеться, відпірне на ділання хемічних складників і видержує високу температуру (тому уживають його в ляборатерійній праці).

Щоби дістати при фабрикації колірові камені, треба скляний стоп відповідно забарвити. Ця праця вимагає незвичайної прецизії і субтельности. Рубінову барву надає стопові дрібний додаток т. зв. золотої пурпури або алізарине. Алізарину давніше добували з коріння марени, а тепер синтетично з антрацену. Блакитну барву надає індиґо, барвник споріднений хемічно з нафталіною, що його добувають із поґазової мази.

Але оці імітації дорогого каміння є мало вартісні. Щоб осягнути такий вислід, що його осягає природа за сотні й тисячі літ, учені почали переводити хемічні аналізи правдивих клейнотів. Аналіза рубіну виказала, що це корунд забарвлений слідами хрому. В 1902 р. французький хемік Берней пустив на валочок з глинки полумінь. Одночасно згори падали на глину малесенькі частинки мішанини глинки і хрому. У висліді — повстав штучний витвір, що мав всі прикмети рубіну. Невеликі рубіни (до 5 каратів) не можна відріжнити від природних рубінів, бо вони мають ті самі прикмети, отже твердість і навіть в дуже побільшуючім склі не виказують ріжниці. Але зате ріжниця — і то дуже поважна — є в ціні: правдивий рубін дорожчий від синтетичного коло 50 разів.

Як виглядають більші штучні рубіни? Правдиві клейноти в міру величини набирають більше полиску, прозорости і краси, штучні саме навпаки — тратять всі ці прикмети. Тому великі штучні камені дуже рідкі. Найбільші штучні рубіни, які ще можуть дорівняти природним — не бувають більші, як 10-каратові.

Але й інші дорогі камені можна дістати при помочі синтези. Шафір є також корундом, має тільки блакитне забарвлення, аметист — це фіялковий корунд, опаль, що має таку гарну гру барв (відси назва — опалізація) є сполукою кремяниці, топаз, що виступає в кількох відмінах — є мішаниною кремяну і флюокремяну глину. Безбарвний і прозорий кришталь кварцу а саме т. зв. гірський кришталь, по ошліфуванні знаменито імітує діямант та навіть бриліянт.

Денна продукція штучних каменів до прикрас дає коло 15 тис. каратів. Здавалось би, що така скількість може вже в короткому часі наситити ринок. Одначе не треба забувати, що з причини твердоти, штучне каміння має велике пристосування в електротехниці і годинникарстві. Годинники ліпших фірм мають замість металевих осей, що можуть зчасом стертися, оси рубінові. Тільки незамітна їх кількість, а саме ті, що їх прозорість, барва і краса, можуть конкурувати з природними, уживаємо до прикрас.

— Як відріжнити правдивий камінь від штучного? — може запитати ляік.

На таке питання досвідчений золотар мусить усміхнутися. Для нього це ясне і просте. Для нього кожний світячий камінчик взятий зручно кінчиками тоненьких щипчиків оглядaний під світлом — живе.

Під світлом правдивий камінь показує дрібнесенькі, фантастичні плямки й жилки, якими природа зазначила свій мистецький твір. Безладні, попутані, дрібні рисочки у всіх напрямах. Навіть найуважливіша і найдокладніша робота людини не дає того ефекту у штучних каменях.

До одного ювеліра принесли одного разу чотири шафіри. Мали це бути правдиві, цейльонські. А цейльонські шафіри майже білі, незвичайно лискучі, їх характеристичною прикметою є невеличка блакитна плямка. Ювелір уложив їх на скляній підставці, оглянув до світла. Виявилося, що вони всі мали таку саму плямку, але... на тому самому місці. Це були — розуміється — синтетичні шафіри. Бо природа ніколи не повторюється.

У Франції повстав в останньому часі при Промисловій Палаті спеціяльний уряд для контролі правдивих дорогих каменів. Кожний відданий там до контролі клейнот дістає малу метрику, яка ґарантує його шляхотні „уродини". У нас знавцями є ювеліри та шліфери. І. Ч.

## Несамовитий музей.

Такий музей оснувала пані Ґалкот, англійка. В 1922. р. вона втратила чоловіка, який залишив їй велике майно. Небавом вона дістала вістку про смерть свого брата, поручника, убитого в Індії. Його убили в хвилині, коли він чистив фільтър до води. Нещасна жінка, що нараз втратила двоє дорогих її серцю людей, впала в дивну манію. Вона стала збирати всякі предмети, звязані так чи інакше з якимсь нещастям. Читала багато часописів і, як тільки довідалася про якесь нещастя, що хтось повісився, отруївся, розбився самоходом, вона негайно приїжджала на місце — і скуповувала предмети, звязані з тим нещастям, які — по її думці, були причиною траґедії. Вона хотіла ті предмети „унешкідливити". Продовж 15 літ зібрала 2.300 предметів, списаних докладно в катальозі. Її вілля, від стриху до пивниць, була заповнена тими збірками: частинами розбитих авт, слоїками по отруті, перами, що ними самовбивці писали свої прощальні листи, мотузками повішених і т. д. Були там і рукавички, які загубила одна дама саме у хвилині, коли її переїхав поїзд, і годинник, що затримався в моменті смерти свого власника, і ножик, що ним хтось перетяв собі жили. За цей останній предмет пані Ґалкот заплатила 50 фунтів штерлінгів. Мотузок, що на ньому повісився якийсь адвокат, коштував 75 фунтів. Врешті пані Ґалкот видала осьтак ціле своє майно коло 30 тисяч фунтів — і попала в нужду. Були такі, що хотіли відкупити від неї деякі предмети — як шнурки по висільниках (що, як кажуть, приносять щастя), але п. Ґалкот не хотіла „випуститьи на свободу" предметів, що приносять нещастя. Врешті один американець, м-р Голлсон, закупив від неї цілу колекцію за 12 тисячів фунтів. Вона продала її під умовиною, що цього музею не розберуть, ані не зліквідують. Але вдову справді переслідувало якесь фатум. Чек на 12 тис. фунтів не застав її живої. Вона померла нагло. Новий власник музею мав клопіт з перевізкою цього оригінального музею до Америки. Як відомо, моряки дуже забобонні. Ніякий корабель не хотів забрати на черлак небезпечних пачок. Щойно капітан невеличкої „Міс Мері" згодився зафрахтувати вантаж. Всі в пристані були переконані, що „Міс Мері" не запливе до Америки. Зі залогою прощалися як зі засудженими на смерть. Тимчасом корабель щасливо доплив до Америки, транспорт вивантажили і тепер ним тішиться новий власник, здивачілий багач, який не знає, на що краще вужити гроші.

### ЗОЛОТІ КЛЮЧІ АКТОРКИ.

Суд в Голівуді, Каліфорнія, засудив Сандру Мартін, секретарку 28-літньої фільмової акторки з Франції, Сімони Сімон на 9 місяців вязниці, за те, що вона на чеках для неї дописувала більші суми, й таким чином обікрала акторку на 600 долярів.

На суді секретарка казала, що Сімона Сімон доручила їй замовити два золоті ключі до фронтової брами свого дому, які передала одному молодому джентельменові.

З уваги, що це не мало нічого спільного з процесом та що Сімона Сімон була позовницею, не обвинуваченою, суддя заборонив їй розкривати імя обдарованого золотими ключами. Він загрозив їй, що може сидіти у вязниці й 42 роки, якщо нарушить цю заборону.

—o—

### КОМОРНИК ЗЛІЦИТУВАВ... КОМОРНИКА.

В доволі невеселій ситуації опинився один чеський коморник, який одного дня побачив у суді на чорній таблиці своє прізвище з приміткою, що за залеглі податки він має в себе перевести екзекуцію і зайняти „рухомости".

Рад-не-рад пішов екзекутор до свого мешкання й поналіплював печатки на власних меблях, при чому сусіди сильно співчували нещасному коморникові. Та це співчуття не було дуже щире і коморник приймав його, зовсім зрозуміло, як вияв злорадости.

—o—

### МАКАБРИЧНИЙ ДОТЕП САМОВБИВНИКА.

Чеська поліція знайшла на полі якогось таємничого трупа, напів зогнилого. В одній кишені знайшла поліція лист адресований до себе, який вияснював, що річ іде про самовбивство. Зміст листа був справді дивоглядний та несамовитий.

Отже невідомий на вступі стверджував, що він сам наложив на себе руки з причини невилікувальної недуги і далі написав таке:

„Якщо поліції вдасться мене зідентифікувати, то я записую моїй рідні (якої прізвища теж не подав) такі вартісні предмети..."

Тут іде докладна листа з подачею предметів та осіб (очевидно без прізвищ). З одягу самовбивника залишилися лиш стрипіхи. Та навіть і з цього можна здогадатися, що самовбивник подбав про те, щоб не залишити ніяких знаків, що облекшувалиб поліції віднайдення правдивого прізвища та виконання завіщання. Єдиною вказівкою залишилися поліції окуляри та фальшиві зуби „дотепного" самовбивника.

—o—

## ВЕСЕЛЕ

### Гумор Марка Твейна.

Марка Твейна не покидав гумор навіть у прикрих хвилинах його життя. Одного разу, коли він лежав хорий у шпиталі, попросив доглядачку, щоб дала йому щось їсти. Вона подала йому ложку відживних солей.

— Алеж це замало! — скаржиться Твейн.

— Не вільно вам нічого більше їсти — відповідає доглядачка.

— Ну, то хай уже буде! А тепер прошу дати мені щось прочитати. Може принесете мені, сестро,... якусь почтову марку.

### Однакові бажання.

Урядовець до шефа: Хотів би я нині пополудні піти на похорон тещі.

Шеф: Я також.

### Пишна країна.

Малий Кон оповідає при обіді, що вчитель учив їх у школі про Аляску, де день триває шість місяців і стількиж ніч. Старий Кон дивується і говорить захоплений:

— Хотів би я там провадити свій інтерес і хотів би там мешкати.

— Чому? — питає жінка.

— Представ собі, — каже Кон — приходить хтось із векслем, який треба платити, і я йому кажу: „Прошу прийти завтра рано!"

### Гарні духи.

— Чи ще ходиш на спіритистичні сеанси?

— О, нема дурних! На останім сеансі в Недобитих, дух Олександра Великого украв мені золоту шпильку від краватки!

# Правнича сторінка.

## Українське прізвище в метрикальних книгах і карне право.

*В органі Союзу Українських Адвокатів „Життя і Право" за червень 1938 р. (ч. 2.) появилася стаття загально відомого нашого адвоката з багатьох політичних процесів д-ра Л. Ганкевича п. н. „Українське прізвище в метрикальних книгах і карне право", яку передруковуємо в цілости з уваги на основне обговорення гостро актуальної справи, за яку наші священики раз-у-раз відповідають перед судом. — Прим. **Ред.***

Парохіяльні метрики введено як акти цивільного стану найвищою постановою австрійського цісаря Йосифа II. з дня 20. II. 1784 року. Згідно з §§ 7. і 8. тієї постанови нагляд над метриками мали єпископи, а ц. к. старости мали дбати про відповідне ведення парохіяльних метрик. Так було за часів абсолютизму в Австрії. Опісля міністерство внутрішніх справ у Відні рескриптом з дня 16. IX. 1875 Ч. 1767 оголосило, що згідно з дотеперішнім звичаєм парохіяльні уряди трьох католицьких обрядів мають вести метрики: уроджених, подружених і померших в **латинській мові.** Одначе сторони, що вписують власноручно свої імена до метрик уродин і подруж, можуть вписувати їх у мовах: польській, українській або німецькій.

У старих метрикальних книгах ведено метрикальні вписи латинською або польською мовою, а прізвища своїх парохіян греко-католицькі парохи вписували звичайно в польській транскрипції і польському виговорі. І так для прикладу: парохіян, які називалися „Вовк, Заяць, Добрянський" вписували як: „Вільк, Зайонц і Добжанські". Щойно в пізніших часах, кількадцять років перед світовою війною, греко-католицькі парохи почали були писати метрики в українській мові, також прізвища та імена у транскрипції і виговорі цієї мови. В широких масах населення залишився виразний слід з тих часів, бо дуже часто можна стрінутись на селі із висловом: я називаюся „Заяць", а мене пишуть (в метриці) „Зайонц". Та не тільки прізвища й імена, але також закінчення прізвищ стали тепер предметом судових розправ, бо у старих метриках українські імена і прізвища були записані греко-католицькими парохами у транскрипції і виговорі польському, отже „Левіцкі, Ковальскі, Козловскі", замісць у транскрипції й виговорі українському: „Левицький, Ковальський, Козловський".

Причиною останнього конфлікту були відписи (копії) тих метрик, що їх зажадали адміністраційні власти для своїх потреб. Греко-катол. парохи у тих відписах подали імена і прізвища своїх парохіян у транскрипції і виговорі української мови. Адміністраційні власти вважали, що це українізація польських прізвищ і зажадали від о. парохів, щоб вони в цих відписах подавали імена і прізвища у транскрипції і виговорі польської мови. Коли вони цього не зробили, наложили на них **грошеві кари.** В останніх часах адміністраційні власти віділслали ці відписи до прокуратури окружних судів і вона виготовила проти тих о. парохів акти обвинувачення зі ст. 287 к. к. нібито за посвідчення неправди щодо обставини, що має правне значіння.

І відбулося вже досі кілька розправ, на яких засудили цих греко-католицьких парохів в І. і II. інстанції. Для прикладу наведемо зміст обвинувачення зі ст. 287 к. к. у трьох конкретних випадках: **У першому,** — обвинувачено о. пароха в тому, що як парох греко-католицької парохії посвідчив неправду, вписуючи у відписі з акту хрещення прізвище „Домбровський" як „Дубровський"; у **другому** — що як парох греко-католицької парохії у зробленому ним для урядових цілей витягу з метрики хрещення мужчини вписав: а) Яна Завадського — як Івана Завадського, б) Яна Осуховського — як Івана Осуховського, а тимсамим, як той, що веде книги цивільного стану, отже як урядник, потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. У **третьому** — що як парох греко-катол. парохії, видаючи на поручення староства посвідчення уродин і хресту щодо Андрія Шклярського, отже діляючи в характері урядовця „цивільного стану, змінив у ньому самовільно прізвище „Шклярскі" на „Шклярський", себто потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. Становище прокуратури є неслушне і необосноване ні фактичним, ні правним станом.

### Фактичний стан.

**У першому випадку** о. парох у зробленому відписі з метрики подав „Дубровська", замісць „Домбровска", як було в оригіналі. В актах цієї справи находиться посвідка громадського уряду, що Домбровська називає сама себе Дубровською та під цим прізвищем її загально в селі знають. Тому парох, виповнюючи рубрику назвища, можливо зовсім махінально написав Дубровська, бо так у щоденному житті її називають і кличуть, а в кожному разі написав правду, бо вона так в дійсности називається.

**У другому випадку** парох у витягу з метрики написав Іван Завадський. І тут направду спірна квестія, чи імя Іван, якщо його пишеться у транскрипції і виговорі польскої мови. слід писати Іван чи Ян.

**У третьому випадку** — як робив відпис з метрики батька Андрія Шклярського з оригіналу в латинській мові, подав у відписі це прізвище у транскрипції і виговорі української мови тимбільше, що його син Іван Шклярський є вже вписаний в метриці уродження як Шклярський. Граматика польської мови — маємо тут на думці „Засади пісовні польскей" Йодловського і Ташицького, вид. Національним Закладом ім. Осолінських у Львові в 1936 р. — каже на 51. ст., що українських прізвищ не спольщується і пишеться їх у транскрипції та виговорі української мови.

Одначе не лише самі прізвища спірні, але також й імена. Для прикладу: Українське імя: Іван, якщо його пишемо у транскрипції і виговорі польської мови, виринає питання, чи слід його писати „Іван", чи „Ян". В польській літературі, у найзнаменитших її перекладах світової слави творів славянської літератури на польську мову стрічаємось усе з іменем Іван, а не Ян. І з тієї причини ще ніхто не підніс закиду русифікації польської мови, коли в перекладі Достоєвського чи Толстого стрічаємося з іменем „Іван", а не „Ян"; також у польських ґімназіях учителі історії у своїх викладах з російської історії говорять про царя „Івана", а не „Яна Грізного".

А коли до цього граматично-транскрипційно-мовного хаосу додамо ще хаос цісарських постанов і розпорядків, ц. к. міністерства внутрішніх справ у Відні і ц. к. намісництва у Львові від часів цісарського розпорядку Йосифа II. з 1784 р. і до того всього додамо ще розпорядок львівської митрополичої консисторії, виданий до підчиненого духовенства, то справді тому греко-католицькому парохові дуже важко зорієнтуватися в цьому лябіринті.

Дуже поважна польська наукова національна установа ім. Осолінських видала, як ми вже згадали, граматику польської мови. Ця граматика видана точно згідно з постановами ортоґрафічного комітету Польської Академії Наук у Кракові з дня 24. квітня 1936 р. і ці ортоґрафічні постанови затвердило міністерство освіти дня 24. червня 1936 р. Отся граматика каже виразно, **що українських прізвищ у польській мові не польщиться.**

Знову-ж згаданий розпорядок греко-катол. митрополичої консисторії з липня 1937 р. до ч. 6.184 каже: „Поручається духовенству звернути увагу на те, що адміністраційна влада жадає спростування в метрикальних книгах українських родинних прізвищ на польські, спираючися на тому, що деякі парохи в старих метрикальних книгах вписували прізвища в польській мові, думаючи, що для латинських метрик краще надаються польські прізвища. Тому поручається українським священикам, щоб украї̈нізували спольщені родинні прізвища, чи то в нових метриках чи у витягах з давних метрик".

Адміністраційні власти, навіть суд І. інстанції в Золочеві в одному присуді каже, що підс. священик самовільно і безправно, цілево й навмисне змінив прізвище парохіянина, щоб надати український виговір та затерти сліди польського походження. Тимчасом справа мається навпаки, бо перші, що почали **польонізувати** українські прізвища — були українські парохи.

### Правний стан.

Суди станули на становищі, що підсудні є урядовцями в розумінні ст. 287 к. к. Це становище не є обосноване. Передусім мусимо ствердити, що нема ніякого ні австрійського ні польського закону, що створив би державні метрикальні уряди; що адміністраційна влада не установлює ніяких католицьких урядовців і ніякий католицький священик не складає ні присяги, ні службового приречення щодо способу ведення метрикальних книг, тимсамим пароchi [illegible] не є ніякими державними службовиками. Суд І. інстанції в Золочеві станув ще на становищі, що парох є урядовцем цивільного стану, якого оплачує (?!) державний скарб. Звідки це взяв суд І. інстанції, не знаю, бо на основі [illegible] тридентського собору парохи виконують [illegible] функції безплатно. Церква веде свої метрики не на основі приказу чи поручення держави, але на основі приписів тридентського собору та передовсім на основі канону 470. § 1., [illegible] каже:

„Habeat parochus libros parochiales, [illegible] librum baptisatorum, confirmatorum, defunctorum, etiam librum de statu animarum, accurate [illegible] ribus curet et omnes hos libros secundum [illegible] ab Ecclesia probatum vel a proprio ordinario praescriptum conscribat et diligenter [illegible]"

В б. австрійській займанщині, як ми вже [illegible] значили, адміністраційні власти мали по єпископах лише нагляд над способом ведення метрикальних книг, але не мали леґітимації видавати якісь дальші постанови. В Польщі [illegible] конкордату з 1925. року постановлено: „[illegible]лицька Церква, без різниці обрядів, буде в Польській Річипосполитій користати з повної свободи. Держава запевнює Церкві свободу виконування духовної влади і церковної юрисдикції, як також свобідну адміністрацію і ведення своїх справ і своїх дібр згідно з Божими правами і канонічним правом." На основі [illegible] парної конференції єпископів Польщі з [illegible] р. вийшла постанова, яку згодом взяли до протоколу конференції папської комісії з представниками міністерства освіти в дні 21. квітня [illegible] р., що державні уряди звертаються до духовенства безпосередньо лише у приватних справах священика і в метрикальних справах. В [illegible] інших справах державні уряди порозуміваються з духовенством тільки через дієцезіяльні [illegible]рії. А що в даному випадку маємо до діла з метрикальними справами, то не можна [illegible]ти пароха за урядовця. На цьому становищі станув і новий карний кодекс. Колиб [illegible] приняти, що в даному випадку парох [illegible] якусь неправильність, то маємо [illegible] права про проступки, що каже: „хто [illegible]ний вести книги цивільного стану, [illegible] у них згадки про обставину, що має бути вписана, або зробить це незгідно з дійсністю, підлягає карі..." і т. д.

З того виходить ясно, що той, хто [illegible] книги цивільного стану не є урядовцем [illegible] ці ст. 287 к. к., хіба тільки урядовцем [illegible]неріс" і що законодавець в цій [illegible] статті установив спеціяльну кару [illegible] каже ця ст. 24, що хто є покликаний вести книги цивільного стану, не зробить в [illegible] кому в даному випадку парох у відписі [illegible]ки написав щось незгідне з дійсністю, [illegible] [illegible]повідати зі ст. 287 к. к., а коли [illegible] бить у книгах цивільного стану, себто в [illegible]налі, то відповідає лише зі ст. 24 [illegible] проступки. Це і нельогічне і противне [illegible]гальній засаді, бо відпис хіба [illegible] ніж оригінал, себто книга цивільного стану.

Суди станули на становищі, що парохи [illegible] свідчили неправду щодо правної обставини дуже важної, хочби в ділянці цивільного [illegible]ва; дальше, що вони ділали з повною [illegible]стю, що фальшують документ. Це становище судів є необосноване, бо нема тут ясно [illegible]гідного вчинку. Сама метрика не є [illegible]кументом, на основі якого влада щось [illegible]. Метрика є тільки ствердженням факту [illegible] зі ст. 287к. к. булоб дійсно тоді, якби факти [illegible] дані в тому метрикальному відписі були [illegible]шиві. Наприклад, якби фальшиво [illegible] родження, місцевости, подружого [illegible] жного походження або прізвища [illegible] них випадках нема про це мови, бо [illegible]

і правдиві і щодо них нема ніякого сумніву, також нема ніякого сумніву щодо ідентичности особи, а тимсамим нема ніякого посвідчення неправди щодо обставин, що мають правне значіння.

Нема злого наміру. В даному випадку парох не має наміру чимнебудь вводити владу у блуд і подавати неправдиві або фальшиві подані; навпаки, подає імена і прізвища у правдивому вимові і правдивій транскрипції. Карний кодекс у принятому в науці поділі розріжняє дві ступні вини: навмисної вини (dolus) і ненавмисної (culpa). Підсудний мусить мати свідомість безправности свого вчинку; крім того мусить знати ті фактичні обставини свого вчинку, що відповідають обставинам законного єства вчинку. Вимога свідомости про згідність вчинку з законним єством проступку є головною і одинокою основою, бо інакше мусіло би дійти до конфлікту зі ст. 20 § 1. к. к., себто з „еррором факті" (помилкою щодо факту) та „еррором юріс" (з помилкою щодо права).

„При великій ріжнородности постанов нашого законодавства, що карає нераз за такі вчинки, які деінде дозволені, може легко трапитись, що громадянинові до голови навіть не прийде, що його поступок підпадає під карний припис." (Глязер-Могильницький).

Тому, що в даному випадку нема ні єства вчинку ні злого наміру, то моглаб мати пристосування тільки ст. 24 закону про проступки.

Апеляційний Суд у Львові затвердив досі всі присуди перших судів. Тепер ідуть касації до Найвищого Суду у Варшаві.

Д-р Лев Ганкевич.



# Процес за події в Хмільку перед Окружним Судом в Замості.

(Власна кореспонденція).

**Замостя, 13. серпня 1938 р.**

Дня 1-го серпня ц. р. Окружний Суд в Замості на виїздній сесії у Білгораї почав був розглядати першу збірну справу, що виринула на тлі відомих подій на Холмщині і Підляшші.

Перед судом у Білгораї стануло тоді 31 православних селян і селянок з с. Хмілька, обвинувачених з 132, 133 і 164 ст. к. к.

Акт обвинувачення закидав селянам **Петрові Мартишеві, Іванові Сурмачеві, Іванові Аламусові** та 28 іншим їхнім односельчанам, що 24-го та 25-го квітня і також 3-го і 15-го травня ц. р. брали участь у зборах, що намагалися зірвати печатку, яку наложив волосний війт на двері православного дому молитви в с. Хмільок. В акті обвинувачення — подаємо за варшавським „Словом" з 7. ц. м. ч. 31—32, є м. і. мова й про те, що „товпа чоловіків та жінок в числі 200 осіб приневолила до втечі війта Матисяка з заступцею, після чого сама відкрила двері церковці, зірвавши печатку. Церковця — як каже акт обвинувачення — була поставлена нелегально". Натомість селяни доказують, що влада дозволила їм збудувати церкву під умовиною, що підчас виборів до сойму та сенату голосуватимуть на державну листу, що селяни й зробили."

Процес у Білгораї викликав велитенське зацікавлення в цілій околиці. Обвинувачених, що їх боронило 4-ох адвокатів (3 поляків і 1 жид) з адв. Свйонтковським з Варшави у проводі — суд звільнив з вязниці, в якій від часу подій перебували, а розправу відложив на 13-го серпня та переніс її до Замостя.

## ПРОЦЕС ПОЧИНАЄТЬСЯ.

Окружний суд в Замості міститься в старій палаті Замойських, здвигненій італійцем Марандім. Тут відбувалися дотепер всі відомі процеси за комуну. Сьогодні публика на салі карних розправ — інша. Сидить суддя **Матковський**, боронять два польські адвокати, **Свйонтковський** з Варшави та **Мазур** з Білгораю. Обвинувачені селяни стовпилися за деревляною огорожею. Біля них, згідно з новими приписами, сидить узброєний багнетом поліціянт. На салі — кількох місцевих українських інтелігентів, двох-трьох судових урядовців і кількох жидків. Окремої лавки для преси нема, але преса є: крім нас, кореспонденти „Дзенніка Людового" й „Роботніка" з Варшави. Оце і все.

## ЗІЗНАЄ ПАН СТАРОСТА.

На початку оборона ставить внесок прийняти до актів справи, виготовлений архітектом Зарембою, плян православного дому молитви в Хмільку і здавально-приймальний протокол, що його підписав православний білгорайський декан Матвійчук у справі переносу літургічного приладдя зі старої церкви в Хмільку до нової. Крім цього адв. Свйонтковський просить суд пересухати як свідка православного пароха того села о. Івана Олійника для конфронтації з віцестаростою Барчом.

Суд приймає всі внески та починає переслухувати свідка прокуратури, білгорайського віцестаросту Едварда Барча.

Пан віцестароста має 45 років, але виглядає на значно старшого. Він пригорблений, але відповідає самопевно. На домагання оборони його заприсягають.

Суддя: Яка була ліквідація церкви в Хмільку? Чи перевели її на приказ староства?

Свідок: Православний дім молитви зліквідовано на приказ адміністраційної влади, коли староство довідалось **принагідно** про його існування.

Суддя: Суд устійнив, що в Хмільку розібрали церкву з огляду на безпеку. Чи ця церква була філіяльна?

Свідок: Я є від 10-и років віцестаростою і ніколи у Хмільку не був. Знаю, що там була стара спорохнявіла церква.

Суддя: Чи селяни робили заходи за дозволом легалізації православної церкви?

Свідок: Час-до-часу бували у нас делегації, але ми дозволу, ані затвердження не видавали.

Суддя: Ви поступали згідно з тимчасовим законом про Православну Церкву?

Адв. Свйонтковський: І згідно з конституцією?

Суддя: Ну, зрозуміло...

Свідок говорить, що дозвіл на будову молитовного дому може видавати війт, як будівельна влада, а на запит судді, чи він колибудь бачив зложений обороною плян церковці — відповідає рішуче негативно.

Прокуратор: Хто затверджує такий плян?

Свідок: Воєвідський уряд; навіть на ремізу для пожарників, чи кіно, тимбільше на святиню.

Адв. Свйонтк.: Чи віцестарості відомо, що в Хмільку відбувалися богослуження?

Свідок дає неясну відповідь.

Адв. Свйонтк.: Якто, отже панове не маєте реєстрації православних приходів?

Свідок: Маємо в повіті 4 етатові парохії, про ніщо більше ми не знали.

Адв. Свойнтк.: Але чи-ж ви не знали справді про православні богослуження у Хмільку?

Свідок: Здається, властиво не знаю коли, може бути, тої весни...

Адв. Свйонтк.: А про 1935. р., а в 1936. р.? Нічого не відаєте?

Свідок: Ні.

Суддя читає з тимчасового закону про Православну Церкву уступ, де є мова, що православний епископ має обовязок що три місяці реєструвати всі істнуючі православні приходи в адміністраційної влади і питає, чи в тих епископських списах був Хмільок.

Свідок: Не був. Зрештою тимчасові приписи це — **провізорія, це — так би мовити — закон на пробу, без більшого значіння...**

Адв. Свйонтк.: Чи о. Олійник не був у вас? Чи не приносив вам затвердженого волостю пляну?

Свідок: Не пригадую собі.

Адв. Свйонтк.: Чи часом на пляні молитовного дому не було комина?

Свідок: Прошу Високого Суду! Я вічно переваНтажений роботою і не люблю затримуватися при справах. Я — здається — сказав тоді о. Олійникові лаконічно, що це все не належить до староства.

Адв. Свойнтк.: У 1935. р. восени був гарячий час, що нервував адміністраційну владу. Чи панове не взяли тоді на себе ніяких зобовязань, що вас звязували? Чи і ви і ваш староста не давали тоді ніяких зобовязань?

Свідок: Маємо тепер 1938. рік. Не пригадую собі.

Адв. Свйонтк.: Ви не пригадуєте собі...

Свідок: Пригадую, що був кілька разів о. Олійник.

Адв. Свйонтк.: Пригадуєте собі...

Оборона засипує „лаконічного" свідка питаннями в справі видачі дозволу на будову дому-церкви в Хмільку, але свідок нічого собі не пригадує.

Суддя: Чи йшло про те, щоб зліквідувати сам дім, чи „пляцуфку"?

Свідок: „Пляцуфку", але я тих розпорядків не видавав.

Прокуратор: А може йшло вам, пане старосто, про незгідність з пляном будови?

Свідок: Про одно і друге.

Адв. Мазур: Чи це староство видало наказ **про спосіб** ліквідації православної церковці у Хмільку?

Свідок: Спосіб і форма — для нас байдужі. Важна для нас — ціль. Накази видавав особисто староста Шаловський у своїх виїздах у повіт.

На просьбу адв. Свйонтковського віцестаросту Барча конфронтують з селянином Симусем.

Входить не старий ще селянин і кланяється в пояс судові.

Суддя: Прошу вас, Симусь, скажіть, чи ви їздили до староства?

Селянин: Їздив. Наш священник дав тоді пану старості плян, оцей самий (показує на плян у руках судді).

Суддя: Чи ви щось тоді говорили про богослуження?

Селянин: Говорили.

Суддя: Пане старосто, було так?

Свідок Барч: Виключене!

Адвокати: Чи ви, Симусь, дійсно вручили старості плян?

Селянин: Так. Дім церковний мав бути 15 метрів довгий, 7 метрів широкий...

Прок.: Чи це належало до компетенції старости?

Свідок Барч: Я цим не цікавився.

## ЩО КАЖЕ О. ОЛІЙНИК.

Перед судом стає свідок оборони о. Іван Олійник, б. парох Хмілька.

Суддя: Кілько вам, пан-отче, років?

Свідок: 26.

Адв. Свйонтк.: Чи був якийсь плян церкви, де ви служили?

Свідок: Я був пятим з черги священиком у Хмільку. Хмілецька церква була опечатана, але ми рішили збудувати собі дім молитви, щоб не тинятися зі святинями по приватних хатах і подвірях. Ми рішили йти по раду і поміч до старости і почали що четверга оббивати його пороги.

Суддя: Прошу отця, пощо так багато говорити. Чи ви вручили свій плян того дому старості?

Свідок: Власноручно зложив п. Барчові. Староста порадив нам, щоб пляну не затверджувати у воєвідстві, бо це багато коштуватиме, лише обіцяв залагодити все через громаду. Від п. віцестарости власне одержав відповідне письмо в тій справі урядовець громади Павлович...

Суддя: Попович.

Свідок: Ні, Павлович. Попович — це один із обвинувачених, що склав в арешті декларацію переходу на латинство. Громадський уряд виконав усе згідно з письмом староства, змірив площу під будову і не ставив перешкод. В 1936. році відбулося посвячення нового дому, на яке прибула навіть у гості до мене поліція.

Прокуратор: А чому вам не вистачала стара церква?

Свідок: Її закрила влада.

Адв. Свйонтк.: Чи ви, пан-отче, були у Хмільку підчас заворушень?

Свідок: Мене внесли на руках до церкви і я почав св. Службу Божу.

Прок.: Чи вас не підозрівали в агітації?

Свідок: Ні.

В цьому місці суд проголошує пятихвилинну перерву, підчас якої Вашого кореспондента задержала поліція і перевела на переслухання до повітової команди. Тому ми й не мали змоги стенографувати дальшого ходу процесу. Як довідуємося, суд після знаменитих промов обох оборонців замкнув судовий провід і заповів

проголошення присуду на 12. годину у вівторок 16. ц. м.

*

В окружному суді в Замості відбуваються що кілька днів ріжні процеси проти неєтатових православних священників. Дня 9. серпня ц. р. суд розглядав м. і. справу 5-ох таких священників, а саме о. **Якимчука**, о. **Жуковського**, о. **Олійника**, о. **Вальченка та о. Розумного**, обвинувачених за „нелеґальне виконування душпастирських обовязків“. Майже всіх засудили на 2 або 3 тижні арешту та гривну по 150—200 зол. Оборона внесла касацію. КТВ.

——о——

## Що писало „Діло“ 50 років тому.

Понеділок, 20 (8) серпня 1888.

### ПЕРЕДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ.

У звязку з соймовими виборами у Снятинщині дописувач „Діла“ писав:

„Аґітатори польського кандидата Мойси розвинули незвичайну аґітацію та звиваються на всі боки, намагаючись здобути собі людей то горілкою, то пивом, то ковбасами і дреглями. Дня 17-го ц. м. давав п. Мойса великий бенкет громадським начальникам і писарям, зібраним того дня в Заболотові і вибрав на це дім Хаїма Вольфрама. Тут посадили за чотири столи зібраних начальників і писарів, а на столи понаставляли вина, пива, рибу, булки, прецлі, тютюн і т. д. Коло любенських гостей увихались жиди аґітатори та п. Мойса, його товариш бар. Капрі з Хлібичина, п. Вагнер, секретар снятинського староства та інші. Пани проходжувались між столами та прислухуючись намовам писарчуків та жидів потакували на все“.

Покищо ця аґітація не мала великого успіху, бо наприкінці бенкету багато війтів заявило, що не будуть підтримувати кандидатури Мойси.

### ТЕАТР В ШОПІ.

З Бережан пишуть, що приїде туди театр під дирекцією Біберовича і Гриневецького. „Наш театр буде давати вистави в окремій, на ту ціль збудованій шопі, бо тимчасовий управитель бережанських дібр п. К. Тишковський відмовив замкової салі, що як театрові, так і публиці лише на добре може вийти, бо замкова саля невигідна та з поганим доступом. Правда, що дирекція буде мати більші кошти, але є надія, що бережанці й доокилична інтеліґенція винагородять їй той більший) видаток“.

### ЧУДА МНОЖАТЬСЯ.

Новинка під таким наголовком: „Зпід Радехова нам пишуть: Кажуть, що у Кривім, в хаті одного селянина відновилися два образи. Один з них занесли до церкви, а другий залишили в хаті. Народ тиспиться коло хати і скл̸адає численні жертви. Львівська консисторія повинна вглянути енерґійно в цілу ту справу“.

## Крівава битва на горі Кармель в Палестині.

На горі Кармель дійшло в понеділок 15. ц. м. до формальної битви між відділом війська й арабськими терористами. Араби уладили засідку на жидівських кольоністів, які верталися вантажним самоходом під ескортою поліції. Тому що кольоністи довго не верталися, жидівська поліція заалярмувала поліцію і військо. В напрямі гори Кармель вирушив незадовго відділ війська і знайшов гурт убитих жидів і 8 напасників. У бою з брітійською поліцією згинуло 7-ох арабів.

В околиці Єрусалиму дійшло до формальної битви між відділом війська та ватагою арабів. Кілька повстанців згинуло. В Єрусалимі одного з арабських поліцаїв важко ранили, другого вбили. В Наблюсі арабські повстанці приневолили одного з нотаблів виплатити їм 1.000 фунтів штерлінгів.

## Виїзд Преосв. о. Нярадія до Югославії.

Дня 15 серпня ц. р. покинув епископ югославянських українців о. д-р Няраді Підлюте, де перебував у гостині у Високопреосв. митрополита Шептицького і мешкав у митрополичій кедровій палаті. В неділю 14. серпня з нагоди першого дня 950-ліття ювилею хрещення Руси-України, Преосв. Няраді відправив велику Службу Божу у підлютській церкві у сослуженні о. протоєрея Табінського і о. проф. Сампари. Діяконували о. проф. Рудь і капелян СС. Василіянок о. Фарміґа. В часі Служби Божої, Ексц. митрополит виголосив проповідь, пояснюючи значіння свячення води у цілому краю у звязку з цим великим історичним ювилеєм українського народу. Перші слова своєї проповіди звернув Високопреосв. митрополит під адресою Преосв. Нярадія, витаючи в його особі достойного гостя й щирого приятеля, що своїми щорічними відвідинами галицьких земляків підкреслює назверх вагу та потребу ідейної єдности і солідарности всіх українців світа. Після Богослужби Преосв. Діонисій посвятив воду, якою покропив священників і вірних. Це водосвяття було проєктоване на ріці Лімниці, але через непогоду воно відбулось в церкві. На закінчення таборитки з дівочого табору на Соколі заспівали молитву: „Боже великий“, яку підхопили вірні і піснею співала ціла церква. Після архиєрейського благословення, якого уділив Преосв. Няраді, оба архиєреї серединою шпаліру вірних і таборито подалися до кедрової палати. В понеділок зранку лікуванці у великому числі прощали Преосв. Нярадія, який відїздив мотором, оклики: „До побачення!“ Преосв. Няраді вступає ще на один день до Станиславова, щоб відвідати Преосвященних Хомишина і Лятишевського.

## По широкому світі.

**До Манджуко** виїздить 20 японських парляментарів з вищої та нижчої палати, щоб спеціяльно оглянути спірний терен, на якому недавно велися бої.

**В Шанґаї** команданти чужих ґарнізонів у міжнародній концесії рішили скріпити стежі на вулицях міста, щоб перешкодити провокації та застрашуванню китайського населення.

——о——

## НОВИНКИ.

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом лікаря та інж. хемії, Львів, Коперника 42. А., тел. 272-18. Початок викладів 10. вересня ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові курси лічничого масажу тіла і руханки. 1675, —10

— **Живець „Черче“.** З днем 20. серпня кінчиться літній сезон у Черчі і починається т. зв. 3-ий, останній. Користайте з догідних умовин лікування — знижених цін на купелі і дешевого утримання. 1685, —3

— **Маґазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5., поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81. 1186 —100

— **Рентґенольоґ д-р Ярослава Рудницька-Кришталььска** вернулася з відпочинку. 1691

— **„Охронка“ і „Дом Польскі“.** У Пістині, косівського повіту викінчують будову „Охронки Польск-ої“, а в Шешорах, тогож повіту, „Дому Польск-ого“.

— **Відгомін белзецького вбивства.** Засуджені на кару смерти за участь у вбивстві в Белзці Ілярій Кук і Володимир Качор, після відкинення касації, звернулися з просьбою до президента держави, щоб їх помилував. Канцелярія окружного карного суду в Золочеві вислала всі акти в тій справі до міністерства справедливости для предложення їх президентові держави.

— **Львівська хроніка.** З бюра перекладів Чурука при пл. Академічній злодії вкрали дві машини до писання вартости понад 1.800 зол. — При вул. Фридрихів 29-літній Маріян Бенько вирвав Перлі Шпінеровій торбинку з 300 зол., зранив ножиком її доньку Каролину, щоб не кричала і почав утікати, але на крик нападеної надбіг поліцай та зловив злодія. — При вул. Городецькій таксівка наїхала на віз Теодора Рабки з Малехова, з якого впала на вулицю жінка Рабки і потовклася. Віз теж ушкоджений.

— **Поліський ярмарок у Пінську.** В понеділок 15-го ц. м. відкрито в Пінську третій з черги поліський ярмарок з метою оживити господарку на Поліссі.

— **Нова радіостанція на Литві.** Литовська делеґація кінчить переговори в Льондоні з відомою радіотехнічною фірмою „Марконі“ у справі будови нової висильної радіостанції на Литві. Нова радіостація надаватиме теж авдиції для литовців в Америці та матиме телевізійну стацію.

— **Конфіскованy зброю перепродували чигунам.** Адміністраційна влада на Литві провела завзяту бортьбу з поширеними чигунами (дикими стрільцями), яким відбирав зброю. Опісля цю зброю продавала на ліцитації торговцям, які знову перепродували її назад чигунам.

— **Прогулька чеських учителів у СССР.** До Ленінґраду приїхала на днях прогулька з 75-ти учителів з Чехословаччини. Метою прогульковців познайомитися зі станом совітського шкільництва.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 21.

РОМАН ДОЛЖИЦЬКИЙ.

## ОЛЕНКА.

Оленка Данилків змалечку вірила в своє щастя. Її неня і сільська ворожиха Феня, вмовляли в неї та в її маму, що Оленка мусить бути щаслива, бо сам Бог наперед дав важний знак: Оленка прийшла на світ у рожевому чіпку. Не ворожки вина, що Імость була хвора і не могла точно про те переконатися.

В тій вірі Оленка зростала у свого батька, отця Дамяна та своєї мами, Імості Ольги, в тихому сільському кутку, де ні буйний вітер, ні лиха пригода не станули ніколи проти неї, і не сколихнули її дитячим щастям.

Її віддали до вчительської семінарії. Там вона пізнала ширший світ, що замикався в колі її товаришок а згодом і товаришів. Тоді вона довідалася, що кожна дівчина винна сама собі зловити своє щастя, якщо не хоче бути „старою панною“. Та Оленці й на думку не приходило „ловити щастя“. Що за смішна вигадка! Щастя не бальончик, який можна тримати на шнурку! Ні, ті товаришки направду смішні. Нехай собі ловлять, що хочуть, вони самі припудрики, а вона — дівчина з порядного дому, на таке не дасть себе намовити. Поперше — вона гарна без пудру. По друге — її суджений прийде до неї, хочби вона яка була погана. Хто їй не вірить нехай поспитає старої ворожихи та няні Фені про чіпчик щастя.

Оленка Данилків здає матуру та їде на село. Матура— хто її з нас не знає? Панні вільно тоді при мамі попудрити собі личко і карміном натерти усточка, хлопцям папіроскою почастувати свого батька і від нього зажадати годинника, нового гарнітуру, капелюха та бамбусової палички. Але буває, що пудра розвіється на вітрі, кармін із уст відібється на чужих устах, а літа йдуть і нічим їх припудрити ні нарожевити тих химерних літ! Уже другий рік після матури жде панна Оленка на своє щастя у батька сиволосого отця Дамяна та матері, рухливої Імості.

Прийшла раз стара Феня на попівство позичити муки на „вроки“, а панна Оленка миє довгі коси в шампуні. — Ото-то, Імостуню, ото! Такої красуні у світі не знайдете другої! Та й князенко для неї десь росте, гей пава пишний. Заждіть, заждіть, ще день-два і прийде.

Замість князенка прийшов молодий питомець, що мусів висвячуватися. То був білявий несміливий хлопець — Степан Попович, з приїздив завжди з мамою. Імостею з недалекого села, бо батько від довшого часу лежав у ліжку на ... Степан був хлопець із товариською ... мав виманікірені пальці та білі рукавиці. Оленка мусіла його бавити, ходити з ним на прохід і відповідати на всі питання. Одного дня ... договорилися, а Степан відїхав усміхнений, щоб приготовитися до найтяжчої в житті духовної проповіді — освідчин.

Оленка чогось посумніла, а може лише ... важніла. Їй бо — сказала мама — годиться бути поважною в тій небуденній хвилині, коли ... пець на колінах кине їй до ніг своє серце і скаже: „Люблю вас, панно Оленко“.

З тими думками вона пішла до старого ... много куфра по червону стяжку до ... Куфер був „американський“, а в ньому ... ді лежали старі сукні, каптаники, фраки, ... ці та всякі старі речі. Оленка рідко до них заглядала, та сьогодні вони їй наприкі ... лися. Ось мамина спідниця: у поясі ... а вдолині, як буфрована парасолька, ... зморшками. Або каптаник: як ... стає до її стану! Он іще капелюх: ... його і приміряє в сальоні, бо тут ... Щоб то так при ній був „він“. Убрав би ... татів фрак, пасисті візитові штани і ... То була би пара! Стара мода ... всій своїй красі. (Далі буде)

**— Дві нові летунські катастрофи.** Літак, що вдержує комунікацію між Женевою і Ліоном, упав з висоти 15 метрів негайно по злеті і розбився. Крім членів залоги літаком їхало трьох французьких громадян. Один з них згинув, а три особи ранені. — В затоці Ріо де Жанейро затонув у понеділок німецький літак. Причини катастрофи, в якій згинуло 8 осіб, покищо невияснені. Злет літака відбувся в дуже некорисних атмосферичних умовинах, бо на побережжі панувала густа мряка. Не задовго рибаки завважили, що літак упав до моря і чули розпучливі крики подорожніх. Водолази ствердили, що літак ударивши об поверхню моря розломився на дві частині і що спочиває у глибині пятьох метрів. Покищо видобули пять жертв катастрофи.

**— Сотки тон овочів гине.** „Вечерная Москва" гостро виступає проти господарки в московських елеваторах, призначених до маґазинування овочів. Усі ці елеватори нездатні до вжитку. Хоч до Москви щоденно тепер привозять понад 136 тон овочів, їх нема на ринку, бо вони лежать на залізничій стації, або гниють в елеваторах.

**— Велика повінь у північній Кореї.** Від 13-го ц. м. падуть у північній Кореї зливні дощі. Тому вода виступила з рік і потоків та знищила коло 300 домів. 40 осіб утратило життя. Повінь навістила округу Аґочі, що потерпіла дуже від бомбардування совітських літаків підчас недавніх боїв.

**— Великий урожай пшениці в Канаді.** Цьогорічний урожай в Канаді найкращий від десять років. Фармери сподіються дістати за збіжжя найбільше гроша від 1929 року. Збір пшениці перевищить пересічний збір за останніх 10 років — 311,000,000 бушлів і дійде до 300,000,000 бушлів. Минулорічна продукція пшениці в Канаді дала тільки 182,505,000 бушлів. Заподіяні шкоди на пшениці є тільки 13%, коли в минулому році було 60% шкоди, що її спричинила посуха і пільні коники. Вартість минулорічного збору пшениці обчисляє домініяльне статистичне бюро на $ 157,000,000. Вартість цьогорічної пшениці буде тричі більша від торічньої, хоч теперішні ціни доволі низкі. Підчас жнив буде в Канаді 2,000,000 бушлів непроданої пшениці з минулого року.

**— Білі мурашки зїли понад 8.000 фльоренів.** Один купець в Голяндській Індії дістав 34.000 фльоренів за варення соли і гроші сховав до бляшаної пушки в шафі. Незадовго виїхав у довшу подорож. По повороті до дому ствердив з острахом, що білі мурашки залізли до бляшаної пушки і знищили банкноти на 8.000 фльоренів. Зі загальної суми 34.000 фльоренів не залишилося навіть сліду з 2.000 фльоренів, а з 6.305 фльоренів ледви рештки, на яких не можна пізнати навіть чисел.

**— Сензаційний процес у Ню-Йорку.** Перед судом у Ню-Йорку почався в понеділок 15. ц. м. сензаційний процес проти Джемса Гайна одного з провідників демократичної партії, двох ґанґстерів: Вайнтравба і Шенчавза та адв. Петре за хабарництво і зловживання. Сподіються, що розправа виявить закулісові ходи підс. Джемса Гайна і „ґанґстерів", щодо натиску на нюйорських урядовців і поліцію. ґанґстери признались до закинених їм провин.

**— Виконали присуд на жидівського поліціянта.** Сьогодні, в год. 8. рано на подвірю твердині Ако в Палестині виконали присуд смерти на жидівським поліціянті Мардохаю Шварцові. Шварца повісили.

**— Туристичний рух у Бельгії замвер.** Ще ніколи Бельгія не мала по війні такого препоганого туристичного сезону, як цього року. Величезні гостинниці в Остенді, Спа і т. д. світять пустками. Звичайно до Бельгії приїздили масово туристи з Англії і Голяндії, але цього року виїхали до Франції користаючи з низького курсу франка. Таксамо французькі туристи, які раніше відвідували Остенду, залишилися у Франції. Одначе найбільше крови напсували самі бельгійські туристи, які виїхали на відпочинок до Франції, користаючи там з низького курсу франка.

**— Буревій з хмароломом і градом над Німеччиною.** З усіх частин Німеччини, головно з західних і полудневих дільниць надходять тривожні вістки про велитенські шкоди, що їх заподіяв буревій з градом і хмароломом. Найбільші шкоди заподіяв хмаролім у містечку Ліцлав, де вода залила цілі дільниці. В горішній Баварії буревій перервав комунікаційні получення. Бречтесґаденська лісна залізниця мусіла в неділю перервати рух, бо гірські потоки підмили шлях. Недалеко Дорнбірн від дощів обсунулася земля і засипала шосу на просторі кількасот метрів. У Вестфалії грім убив дві особи. У Надренії великі знищення заподіяв хмаролім.

**— Ріжні вісти.** В м. Легнано в Італії отроїлось мясом 50 осіб. Стан затроєних дуже грізний. — В Літль Куран у стейті Онтаріо в Канаді втопився 21-літній Денні Додж, спадкоємець 10-міліонового майна. — Німецький уряд позбавив 75 осіб громадянства. — Льорд Ален відлетів з Праги до Льондону. — До Італії приїхав 6. египетський премієр Нагас Паша, провідник партії вафдистів. — Анґлійський король і королева прибули до замку Глеміс, де кілька днів будуть гістьми американського банкира Морґана.

**— Побідна боротьба з опиром веснянок.** Боротьба з опиром веснянок могла би стати основою багатотомової літератури, яка унаглядновала би ширину засобів у боротьбі людського роду з цією ворожкою золотистих і брунатних плямок, що опоганюють шкіру і церу. Всі засоби, як парасолі, прерізні заслони, часто гумористичні показалися неуспішними, півзасобами. Щойно новітній косметиці вдалося по довголітніх лябораторійних дослідах добути в цій боротьбі перемогу. Вона створила успішні охоронні препарати. Серед уживаних у краю препаратів вибивається на перший плян крем і мило „Лешніцера", виріб відомої в цілім краю фірми Аптекар Драгич і Сом в Вельську. Цей препарат усуває веснянки і всяку іншу нечистоту шкіри і цери та хоронить перед новими веснянками, які опоганюють лице.

**— Запір.** Фахові свідоцтва лікарських поваг підчеркують додатнє ділання природної гіркої води **„Франц Йосифа"** в людей, які зажвають мало руху.

—o—

# Спорт.

## ГАРБАРНЯ — УКРАЇНА 4:2 (2:2).

По довшій вакаційній перерві мала українська публика знову змогу побачити Україну на зеленій мураві. Всі сподівалися, що по вакаційним відпочинку та по двох легких спарінґових метчах наша дружина задемонструє гру на високому й гарному рівні. Та цим разом прийшло сильне розчарування. Дружина чорно-червоних виявила таку слабу форму, таку ріжку недостачу тренінґу, таку кондиційну кволість, що іноді жаль було дивитися на непорадність поодиноких грачів, яких противник обігравав, як лиш хотів. Якщо дружина чорно-червоних хоче справді відіграти в осінніх мистецьких розгривках ролю гідну її назви та традиції, то змагуни мусять забратися пильно до своєї заправи. Мистецька боротьба буде цього року важка, хто знає, чи не важча, як іншими роками, успіхи самі не прийдуть. При нинішній системі гри сама техніка не вистачає. Автім і висока техніка змагунів України, стала вже лиш леґендою... Словом, до осінніх мистецтв треба себратися відразу солідною працею.

Оці всі завваги не оправдують поразки чорно-червоних, лиш вказують хиблені недостачі, які слід якнайшвидше направити.

На оправдання невдачі маємо інший, хоч може дивний арґумент. Дивний, бо годі його інакше назвати, коли оправданням слабої гри України, в першу чергу нападу, була неприсутність одного грача — Скоцеля. Правда, в першій половині не було теж у нападі й Мільоша і Гошовського рішуче не можна вважати провідником нападу, проте найдошкульніше довелося відчути брак Скоцеля II. Всі нападники возилися з мячем під воротами, як кіт зі салом і просто ждали в найідеальніших позиціях, щоб противник забрав їм мяч та звільнив їх з обовязку стріляти на ворота. Навіть Боґурет, завжди такий проворний і небезпечний під воротами, цим разом випав дивно бліда. В найважніших моментах завжди падав, ховався або спотикався. Що на це вплинуло? Брак корків при черевиках, чи слаба кондиція? Одно і друге мусять вояче поправити. Також і стріл він зовсім затратив. На диво, в першій половині зі середущої трійки нападників ще найкраще випав на правім лучнику... Ромавець (помічник). Назагал обі крайники були ввесь час кращі від трійки, хоч Тиховіз але почувається на лівім крилі. Магоцький однокий мабуть у дружині, вертається до форми. Мільош I, який відбуває тепер форсовні військові вправи у Стрию, випав теж бліда. У цій ревії нападників та їх заступників найслабше випав Гошовський.

Кращою частиною дружини від нападу була поміч, одначе й вона заграла не гіршому рівні, як при кінці весняної рундн. Найсильнішим пунктом був без сумніву Цимбала на середині. Каратницький (у першій половині) на правій помочі грав якось дивоглядно. В одному менті стопував знаменито грача, відбирав йому мяч, але ..., прегарно підтягав і в найдогіднішій ситуації подавав просто... противникові під ноги. Добрі загравння чергувалися в нього з компромітаційно-примітивними. А що тих других загравнь було більше, то він і цим разом розчарував. Аж дивно, що Каратницький такий добрий матеріял на грача так якось (з власної вини) марнується. На лівій помочі задебютував Полатайко, б. грач Бескиду (Надвірна), який завжди грав на середині помочі. Дебют можна вважати зовсім удатним, зважаючи, що він грав не на своїй позиції, в чужім для себе окруженні й без відповідної заправи. Сподіємося, що Україна матиме в ньому згодом доброго помічника. У другій половині позицію лівих помічників зайняли Скоцель I та Романець. Ні один ні другий не перевищали вічам своїх попередників, при чому Романець хвилював глядачів своїм кунктаторством. Скоцель є ще далі лиш прегарним матеріялом на грача. В безпосередній зустрічі все небезпечний для противника, він виходив переможцем, одначе обіграти його було доволі легко.

Головний тягар праці й відповідальности за вислід спадав на заложників і треба признати, що вони обидва назагал виконали вислід своє завдання і обидва теж грали ввесь час рівномірно. Правда, деякі помилки коштували страту воріт, але годі вимагати, щоб при безнастанних небезпечних наступах Гарбарні наші оборонці не зробили віодної помилки. Босий достроївся своєю грою до рівня цілої дружини. В деяких моментах боронив прегарно, в деяких непевно. Пропущений третій та четвертий голь може він записати на своїм конті, хоч мусимо признати, що досі конто Босого було назагал чисте. Сподіємося, що й понеділковий метч — не лиш хвилеве недотягнення форми.

Гарбарня грала рівномірно у всіх лініях, зокрема добре грала залога й напад. Ціла дружина виявила знамениту кондицію (другий метч з черги у двох днях — обі стрічі виграні), вірпевний старт до мяча, прецизну гру головами та побудовану техніку. Тактичні загравння розвязувала Гарбарня д. шабльоново й тому заризикуємо твердження, що Україна в повнім складі напевне за другим разом перемоглаб Гарбарню, тільки тому, що легко збагнути її тактику.

Стрічу попередили взаємні привіти, обміна дарунками (Україна передала прапорець, Гарбарня — статуетку) обі дружини ставули перед суддею п. Нусенблатом у такому складі:

Гарбарня: Войцховський, Пйонтек, Стампут; Ясєляк, Вільчкевіч, Солодия; Полюс, Пазурек, Новак, Скура і Кшемінь.

Україна: Босий, Воробець, Мільош II; Полатайко (Романець), Цимбала, Каратницький (Скоцель I); Тиховіз, Боґурет, Гошовський (Мільош), Романець, Магоцький.

Від перших хвилин замітна перевага Гарбарні, яка опановує грище. Щойно по кількох хвилинах Україна отрясається з тієї переваги, переводить навіть кілька складних комбінацій, одначе нема кому використовувати стовідсоткових ідеальних підворітних нагод. Зате небезпечніші акції Гарбарні кінчаться двома голями. Перший голь упав із доволі далекого стрілу правого крайника. Босий сподівався, що мяч піде в аут і навіть не боронив. Тимчасом мяч поцілив у сам ріжок і відбившися від поперечки, попав у сітку. Другі ворота були радше самовбивчі, бо легкий до оборони стріл Босий, змилений власним заложником, фатально пропустив до воріт. Україна здобула перші ворота при замітній співпраці заложника Гарбарні, який допоміг непорадному Боґуретові впхати мяч до воріт. Зате другий голь, що його здобули чорно-червоні, був не лиш найкращим голем цієї стрічі, але мабуть усіх цьогорічних стріч. По прегарнім бігу, випущений Романцем, Магоцький стрілив в повному розгоні капітальну півлюсоку бомбу на ворота — і мяч дискавою опинився в сітці, хоч воротар очайдушно кинувся до цього, здавалося безвалійного, з гострого кута стрілу.

У другій половині Україна зовсім розчарувала. Зміни, переведені у складі, замість вийти чорно-червоним на користь, внесли у дружину незрозумілу й непотрібну самопевність. На цій самопевности вийшла найкраще Гарбарня, яка несподівано здобула двоє воріт при замітній співучасти Босого. Щойно останні хвилини приносять сильні наступи України, одначе безуспішні з наведених на вступі причин.

Проте метч був удатний, бо виказав українській дружині всі її хиби й недостачі, які при добрій волі поодиноких змагунів зовсім легко можна буде викорінити.

Видців к. 3000.

## ІНШІ ВИСЛІДИ.

ЛЬВІВ. **Кішпешт — Погонь 1:0.** Обі дружини грали в дещо змінених складах. Мадяри здобули ворота майже в останніх хвилинах гри.

ВИШНИКИ. **Зоря (Львів) — Зоня 3:2.** Гостина львівської Зорі у Вишниках принесла українській дружині заслужену перемогу над В-класовим противником.

ДРОГОБИЧ. **Кресовія — Юнак 4:3 (1:2).** Гра рівноряднa й доволі цікава.

ВИЛЬНО. **Сьміґли — Олімпія (Латвія) 3:2.**

## РУСЬ ДЕКЛЯСУЄ УАЦ.

УЖГОРОД. **Русь — УАЦ (Ужгород) 10:0 (2:0).** Товариська стріча Руси зі своїм жадамим суперником і двійційних мистецтв, який у вирішних змаганнях поміг „слабому" КАЦ-ові порозбивати грачів Руси — дала Руси повну сатисфакцію. Русь заграла знаменито, особливо у другій половині, коли задемонструвала прецизну принемну гру. Найкраще в Руси грали: Чегінов, Кармин, Філак і Моозр. Ворота для Руси здобули: Філак 3, Криж 2, Моозр 2, Кармин і Чегінов по 1. Видців усього 800.

---

## Нові книжки й журнали.

**MORZE.** Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej, Rok XV Nr. 8. Sierpień 1938. Warszawa.

# ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

## Театри.

**Великий Театр:**

Середа 17. 8. год. 8. „Люди на краї".
Четвер 18. 8. год. 8. „Втішаймось життям".
Пятниця 19. 8. год. 8. веч. „Люди на краї".

**Театр Рікнородностей:**

Від понеділка 11. 7. вечинний.

**Український Народній Театр ім. М. Садовського.**

ВИТЬКІВ:
17. 8. Пісня Беокиду.
18. 8. Чесна Сузанна.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

ПОРОГИ:
21. 8. Маруся Богуславка.
22. 8. Пісня Беокиду.
23. 8. Гетьман Полуботок.

ПЕРЕГІНСЬКО:
24. 8. Безталанна.
25. 8. Чесна Сузанна.
26. 8. Пісня Беокиду.
27. 8. Мазепа.
28. 8. Гетьман Полуботок.

Незадовго театр виставить голосну пєсу зі сучасного життя в большевії п. н. „Жінка з вулиці".

**Репрезентаційний цирк Станевських (вул. Підвчинська).**

Середа, 17. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і в год. 8.30 веч.

## КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Агентка Г. 21".
АТЛЯНТИК: „Сильні люди".
БАЛТИК: „Жінка на два тижні", „Романтичний мільйонер".
ВАНДА: „Дівчата з Новолипок", „Фредек ущасливлює світ".
ҐРАЖИНА: „Жінки над пропастю".
ЕВРОПА: „Радість життя".
КАСІНО: „Ас Кер", „В пристані жде дівчина".
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру", „Індійська гробниця".
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру" „Індійська гробниця".
МЕТРО: „Герої моря", „Від пятірка до четверга".
МІРАЖ: Нечинне.
МУЗА: „Перегони".
ПАЛЯС: „Проступник".
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Після бурі" з Люізою Райнер.
РІЯЛЬТО: „Чорні очі" з Сімоне Сімон.
РОКСІ: „Весела чайка".
СВІТ: „Корабель невільників" та „Містер гаупоти Флін і Флин".
СТИЛЕВЕ: „Вередлива експедієнтка" та ревія Боруньского.
ТОН: „Король бурлески", „Борнео".
УТІХА: „Рамона" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос джунглів" із Гарі Пілем

**ФОТОПЛЯСТІКОН:**
(пл. Марійська)
**„Зі Женеви до Ліону".**

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид"
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Еспанія".

## ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

**Середа, 17. серпня 1938.**

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 Перше оповідання при оркестрі, 12.03 Полуднева audиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 З оперової музики, пл., **14.35 Українські пісні у виконанні Евгенії Лисовської (сопран) у супр. форт., (Січинський: „Не співайте мені тої пісні", „Як почуєш в ночі", „Із сліз моїх, Н. Нижанківський „І молилася я", „Чайка", Безкоровайний „На склоні гір")**, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова: „Під червоними маринухами", 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт у вик. орх. мандолиністів, акордеон, 16.45 Військ. відчит, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Листки з мандрівки: У країні Містраля, фейл., Франц. музика з пл., 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Солач, місто цвітів, 18.10 Бетовен: „Квартет ч. 7, оп. 59 ч. 1, 18.45 Пригоди Сіндбада-мореплавця, 19.00 Дуети у супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт; у перервах: Три свічі, 20.45 Вечірн. денник, 21.00 Наш город у серпні, 21.10 Гутірка про Шопена, 21.50, 22.0 Спорт, 22.05 Радіокабарет, 23.00 Ост. вістки.

**Четвер, 18. серпня 1938.**

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Веселе добрийдень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., госп. вістки, 14.15 Орхестральні плити, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої вакації, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тайни Львова, повість із 1848 р., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Октет із арфою, 16.40 Конкурсова гутірка П. Радія, 17.00 Біжучі вістки, з міста та провінції, 17.10 Скрипковий рецітал у супр. форт., 17.40 Читаємо Сенкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 У римського лікаря, 18.10 Концерт хору, 18.30 Театр Уяви: „Що він із тим зробив" Руд. де Кордова (Англія), 19.00 Форт. твори Гайдна та Бетовена, 19.20, 21.00, 0.55 Актуальна гутірка, 19.30 Із країн Півдня, розр. концерт: орх., сол., у перерві мандрівнича анекдота, 20.45 Веч. денник, 21.10 Муз. мозаїка, спів, два форт., цитра, саксофон; 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 „Гостинниця під львом" весела словно-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, гутірка в нім. мові, 23.15 до 23.55 „Фігарове весілля" Бетовена з пл. (надає Варшава II).

**Пятниця, 19. серпня 1938.**

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Розр. орх., 8.00 Добрийдень наймолодшим, опов. Реймонта та пісеньки, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., госп. вістки, 14.15 Популярна музика з пл., у перерві в год. 14.30 Спортова гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.10 „Уявім собі" вес. авд. для жінок, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Оперетова музика з пл., 16.45 Краса Поділля, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Пл. із поясненнями: Ігор Отравінський „Свято весни", 17.45 Програмова резерва, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Динамомашина, 18.10 Бетовен: Тріо ц-моль оп. 1. ч. 3. 18.45 Літер. новини, 19.00 Музика з пл., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 На шлеську ноту, розр. концерт: сільська орх., сопран, бас, веселі анекдоти, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Львівські пера: Корн. Баляведер: Вибрані вірші, 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт бажань, орх., конферансієр, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Нові плити славних артистів (Варшава II).

## ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

**Середа, 17. серпня 1938.**

БЕРЛІН 12.00 Музика, дві орх., саксофоністи, солісти, 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 18.00 Оп. мельодії, 18.40 Ритм у танку та спорті, орх., хор дівчат, 20.10 Нар. пісні й танки, БІЛГОРОД 20.00, 21.30 Пісні, 20.30, 21.00 Гумор, БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 19.30 Скрипка, 21.10 Давні мадярські пісні, 22.05 Орх. конц., ВІДЕНЬ 18.15 Сопран, скрипка, форт., 18.40, 19.00 Музика на нар. інструм., 21.00 22.30, 23.00 Віденська музика, ДРОЙТВІЧ 20.00, 21.00 Симф. концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Що це таке кров, Музика з пл., Декламації Семена Паніка, Музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00 Концерт джез. орх., ПРАГА 11.05 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Музика з 1789—1815 р., 19.00 Віол. 20.30 21.00 22.00 Муз. розривкова програма, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, оп. танкова музика, СОФІЯ 19.15, 20.00, 21.00 „Тангайзер" оп. Вагнера, СТОКГОЛЬМ 17.05 Нар. музика.

**Четвер, 18. серпня 1938.**

БЕРЛІН 12.00 Орх. музика, 15.00 Нар. музика й танки, 17.00 Концерт солістів, 18.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.00 Орх. концерт, 17.25 Форт., 18.20, 19.00 Концерт мадяр. музики, 20.00, 21.00 „Вали-Ван" оп. Беркеля (фрагм.), 22.05 Джез. тріо, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00, 21.00, 22.00 „Пелей і Мелісанда" оп. Дебісія, ВІДЕНЬ 12.00, 18.15 Симф. орх., 16.00 Легка музика, 17.10 Розр. музика, 18.20 Солісти, 22.30 Легка й танк. музика, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 „Трикраний капелюх" оп. Леслі-Сміта, КОШИЦІ 7.35, 14.10 18.45 Вістки, 18.15 Культ. огляд, Музика з пл., „Тестамент" опов, МІЛЯНО 17.15 Пісні на сопр. і барит., 19.30, 20.00 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Скрипка, 22.20 Концерт хору, ОСЛЬО 18.25 Скрипка, ПРАГА 17.40 „Молодість" суїта Янaчека на дуті інстр., 18.20 Сальон. квартет, 19.25 Співаймо всі разом, попурі, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИГА 18.50 Лотиські нар. пісні, РИМ 17.15 Танк. муз., РИМ 19.30 Розр. музика 21.00, 22.00, 23.00 „Парізіна" оп. Масканьї, СОФІЯ 18.30 Військ. муз., 19.30 Популярна музика, 20.00 Сопран, ШТРАСБУРҐ 21.30, 22.00 „Ле Метр де Шапель" ком. оп. Пера.

**Пятниця, 19. серпня 1938.**

БЕРЛІН 12.00 15.30 18.00 Музика, 17.30 Соната Г-дур Бетовена, БІЛГОРОД 18.20 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 19.35 Пісні у вик. хору хлопців, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.00 Орх., 19.30 Свято мад. пісні, 21.25 22.00 Концерт орх., 22.50 Циг. музика, ВІДЕНЬ 16.00 17.10 Розр. концерт, 18.45 19.00 Весела літня авд., 20.10 Весела нар. авд., КОШИЦІ 7.35 14.10 18.45 Вістки, 18.00 „Бирюк" свеч, Концерт Ліди Поповичевої у супр. форт., МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 21.00 Пісеньки в супр. орх., 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, опісля танк. музика, ОСЛЬО 18.20 Спів, ПРАГА 12.45 Сальон. музика, 18.20 „Свінг-Бенд" розр. і джез. музика, 21.30 Оп. мельодії Остерчіля, РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт із ам. консерваторії з Фонтенебльо, 18.30 Форт., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви: „Ль Абе Константен" драма Кремє і Де Курселя, 23.00 Концерт, РИМ 17.15 Джез. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 Легка музика, 22.10 Комедія, СОФІЯ 19.25 20.00 „Паяци" оп. Леонкавалля.

### ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 16. серпня 1938.

**1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.**
**1 кг. масла бочков. вкл. в опак. 2·90 зол.**
**молоко . . . . . 15—16 сот.**
**яйця (копа) . . . . 3·70 зол.**

**Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця слаба.**

## ОПОВІСТКА.

**Приватна Дівоча Гімназія СС. Василіянок в Яворові** дістала повні права державних шкіл. Додаткові вступні іспити до всіх кляс відбудуться 1. і 2. вересня ц. р. 1692

**Цим повідомляємо**, що наше вінчання відбулося в дні 30. VII. ц. р. у Станиславові. **Галя з Дрогомірецьких і Володимир Кілярі** та з цієї нагоди складаємо 50.— зол. на „Рідну Школу". 1689

**Доповняльні Вписи** до обох Однорічних Торговельних Коедукаційних Шкіл нижчого і вищого типу у Яворові — приймає Дирекція. У часі ферій писати до д-ра Михайла Фільца, адвоката в Яворові. 1616 5-5

**ІВАН ЗАРЕМБА**, абсольвент, службовик, рахунк. старшина У.Г.А., 6 літ тяжко недужий на груди в міськім заведенні для невилічимо недужих при вул. Яцівській 130 — просить приміщення і опіки для доньки Ірини, уч. II. кл. Купецької гімназії при вул. Курковій 14. Донька без матері. Просить добрі серця помогти. 3-3



# Присилайте передплату!

## ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винайм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.